

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

О. Ю. Кузьма

Методичні вказівки

до курсу

**„ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ”**

*(для студентів 2 курсу спеціальності 014 «Середня освіта»
освітньої програми «Українська мова і література»)*

Ужгород – 2020

Навчально-методичний посібник підготувала:

Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури

*Рекомендовано до друку вченою радою філологічного
факультету УжНУ, протокол № 5 від 30 червня 2020 р.*

Рецензенти

Балла Е.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури;
Ференц Н.С. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури;

Відповідальний за випуск

Барчан В.В. – доктор філологічних наук,
завідувач кафедри української літератури

Кузьма О. Ю. Методичні вказівки до курсу "Історія української літератури першої половини ХІХ століття" (для студентів спеціальності "Середня освіта. Українська мова та література"). Ужгород: Інвазор, 2020. 70 с.

З м і с т

Вступ.....	4
Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
Тематика практичних занять.....	7
Плани практичних занять.....	8
Самостійна робота.....	36
Список художніх текстів.....	37
Тестові завдання.....	38
Комплекс контрольних питань до іспиту з курсу „Історія української літератури першої половини XIX ст.».....	60
Література.....	64

ВСТУП

При вивченні курсу історії української літератури першої половини ХІХ століття студент-філолог повинен враховувати особливості цього літературного періоду, знати суспільно-історичний, культурний контекст тогочасного письменства.

У літературі першої половини ХІХ століття виділяють **два періоди**:

- 1) 10 – 30-ті рр. ХІХ ст.;
- 2) 40 – 60-ті рр. ХІХ ст.

Літературний процес 10 – 30-х років розвивався під могутнім впливом ідей національно-культурного відродження, ідеології Просвітництва та романтизму. Центральним фактором розвитку літератури 40 – 60-х рр. стала діяльність основоположника нової української літератури та літературної мови Т. Шевченка.

Уже наприкінці ХVІІІ – на початку ХІХ століття в українській літературі формуються основні літературні стилі і напрями, розробляється нова родо-жанрова система, зароджується літературно-естетична та літературно-критична думка. У першій половині ХІХ ст. в національне письменство приходять яскраві, самобутні постаті – **І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка, Л. Боровиковський, М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко** та ін. Літературний процес цієї доби розвивається під впливом національно-культурного відродження, що охопило як західно-, так і східноукраїнські землі.

Розкриваючи особливості розвитку української літератури першої половини ХІХ століття, слід наголосити на специфіці формування стильових напрямів у тогочасному письменстві. У творчості українських письменників поєднуються ознаки стильових систем давньої української літератури (зокрема, бароко) з рисами нових стилів – сентименталізму, романтизму.

Перехідне місце у стильовій системі української літератури першої половини ХІХ століття займає **сентименталізм**. Його ознаки можна простежити в повістях Г.Квітки-Основ'яненка («Маруся», «Сердешна Оксана», «Щира любов» та ін.), у драматургії цього періоду («Наталка Полтавка» І. Котляревського), у художньому доробку поетів-романтиків (Л. Боровиковського, А. Метлинського, М. Петренка, О. Шпигоцького тощо). Тут доречно погодитися із думкою І. Лімборського, що *«динамічна та лабільна художня структура українського сентименталізму спричинилася до того, що він легко вступав у плідні контакти з*

іншими літературними явищами епохи – просвітницьким реалізмом, класицизмом, преромантизмом і романтизмом»¹.

Домінантним напрямом літератури першої половини XIX ст. був **романтизм**. Він формується у 20 – 30-х рр., а його розквіт припадає на 30 – 50-ті роки. Хронологічні межі романтизму в українському письменстві – **20 – 60-ті роки XIX ст.** Український романтизм типологічно споріднений з художніми явищами світового романтизму і з'являється на хвилі національно-визвольних рухів. Романтична естетика внесла в письменство суб'єктивний підхід до аналізу предмета відображення. Романтики зосередили увагу на розкритті внутрішнього життя людини, що призвело до перевероту в пізнанні психології особистості. Основою положницею для розвитку українського романтизму була **харківська школа** романтиків (І. Срезневський, Л. Боровиковський, О. Шпигоцький, А. Метлинський, М. Костомаров, О. Корсун, М. Петренко, С. Писаревський та ін.). Одночасно з харківським осередком у Галичині виступила **«Руська трійця»** (М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький) з програмовою „Русалкою Дністровою”. Послідовниками „Руської трійці” у її романтичних шуканнях та змаганнях за народність української мови і літератури згодом стали М. Устиянович, А. Могильницький у Галичині та О. Духнович на Закарпатті. Наступний етап розвитку романтизму пов'язаний із діяльністю **київського осередку** (Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров та ін.).

Усі стильові пошуки доби романтизму трансформували у своїй геніальній творчості **Тарас Шевченко**. Шевченко завершив процес становлення нової української літератури і започаткував традиції, підхоплені наступними поколіннями українських митців.

Нова література є **явищем свідомо національним**, яке в усьому комплексі тематики, проблематики, ідейного змісту, морально-етичних поглядів, естетичного відношення до дійсності, в народній мові виражає самобутні риси української ментальності.

Вивчення історії української літератури першої половини XIX ст. передбачає вироблення у студентів науково правильного розуміння історико-літературного процесу на всіх українських землях.

¹ Лімборський І. Сентименталізм // Історія української літератури XIX ст.: у 2 кн. / за ред. акад. М. Жулинського. К., 2005. Кн. 1. С.228.

Мета та завдання навчальної дисципліни
«Історія української літератури
першої половини XIX століття»

Мета дисципліни:

- поглибити знання студентів з історії української літератури першої половини XIX ст.;
- окреслити основні тенденції розвитку нової української літератури, розглянувши літературний процес тієї доби у контексті світового, зокрема європейського письменства;
- дати студентам цілісне уявлення про основні тогочасні літературні течії і стилі („просвітницький реалізм”, „преромантизм”, „сентименталізм”, „романтизм” тощо);
- навчити студентів цілісно, системно аналізувати художній доробок митців першої половини XIX століття;
- дати нове прочитання творів письменників першої половини XIX ст., зосередити увагу на сучасному трактуванні художньої спадщини ключових авторів тогочасного літературного процесу;
- навчити студентів оперувати базовими літературознавчими поняттями під час аналізу художніх текстів, розуміти літературний текст як художнє явище.

Завдання дисципліни:

1. Сформувати спеціальні знання, що дають уявлення про головні тенденції розвитку української літератури першої половини XIX століття.
2. З'ясувати закономірності та обставини становлення нової української літератури.
3. Дати трактування творчості провідних письменників першої половини XIX ст. у світлі сучасної наукової методології.
4. Прищепити навички аналізу художніх творів, що вивчаються в руслі дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. основні тенденції розвитку української літератури першої половини XIX ст.;
2. умови становлення нової української літератури;
3. особливості формування родо-жанрової системи нової української літератури;
4. специфіку розвитку провідних стилів першої половини XIX ст.;
5. риси творчої манери ключових письменників періоду.

вміти:

1. аналізувати творчість письменників, що вивчаються в руслі програми дисципліни;
2. виявляти тенденції розвитку нової української літератури;
3. розрізняти особливості стилів даного періоду, а також його родо-жанрової системи;
4. працювати з науково-критичними джерелами, присвяченими дослідженню літератури першої половини XIX ст.
5. оцінити здобутки українських письменників вказаного періоду з позицій сучасного літературознавства.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	ТЕМА
Тема № 1.	«Енеїда» І.Котляревського в контексті становлення нової української літератури
Тема № 2.	Г. Квітка-Основ'яненко – фундатор нової української прози
Тема № 3.	Розвиток жанру байки в новій українській літературі
Тема № 4.	Українська поезія доби романтизму : філософсько-естетичні засади, типологія, мотиви, поетика
Тема № 5.	Нова українська драма (твори Івана Котляревського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Миколи Костомарова, Тараса Шевченка)
Тема № 6.	« Руська трійця » і становлення нової української літератури на західноукраїнських землях.
Тема № 7.	Ранній період творчості Тараса Шевченка (1837 – 1843)
Тема № 8.	Творчість Тараса Шевченка періоду «трьох літ» (1843 – 1847)
Тема № 9.	Поезія Т.Шевченка періоду заслання (1847 – 1857)
Тема № 10.	Останній період творчості Т.Шевченка (1857 – 1861)
Тема № 11.	Художні пошуки Т.Шевченка-прозаїка
Тема № 12.	Біблія в художньому світі Т. Шевченка
Тема № 13.	« Чорна рада » П. Куліша – перший історичний роман в українській літературі

МОДУЛЬ № 1

Тема № 1

„Енеїда” І.Котляревського у контексті становлення нової української літератури

«...Ще до Котляревського у нас було письменство і були писателі, було духовне життя, були люди, що сяк чи так вибігали думкою поза тісний круг буденних, матеріальних інтересів, сяк чи так шукали якихсь ідеалів і доріг для їх осягнення, але тільки від часу Котляревського українське письменство приймає характер новочасної літератури, стає чимраз ближче реального життя, чимраз відповідніше до його потреб...»

І.Франко

План

1. „Енеїда” – перший твір нової української літератури. Історія написання і видання твору.
2. Тема, ідея, жанрові особливості поеми.
3. Система образів-персонажів «Енеїди». Засоби характеротворення в поемі.
4. Природа сміху в „Енеїді” (традиції народної сміхової культури, дискусії стосовно природи сміху).
5. Вивчення поеми у школі.
6. Підсумки. Значення „Енеїди” в історії розвитку нової української літератури.

Література

1. Борзенко О. Сентиментальна «провінція»: Нова українська література на етапі становлення. – Х., 2006. – С. 66–145. Розділ II. Письменник «на перехресті»: (Іван Котляревський і особливості нового етапу літературного життя).
2. Гундорова Т. «Котляревщина»: колоніальний кітч // Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. – К., 2008. – С. 92–122.
3. Житецький П. Етнографічний і поетичний реалізм в „Енеїді” Котляревського // Матеріали до вивчення історії української літератури: у 5 т. – К., 1961. – Т. 2.
4. Жулинський М. Міфологема „нового Риму”: Петрарка і Котляревський // Київ. – 2002. – № 9.
5. Коптілов В. І.П.Котляревський – реформатор українського віршування (рима і ритміка „Енеїди”) // Мовознавство. – 1998. – № 6.
6. Лімборський І. Творчість Івана Котляревського: Авторська індивідуальність, європейські паралелі, порівняльна поетика. – Черкаси, 2010.
7. Махінова А. Деконструкція імперського міфу („Енеїда” Вергілія та „Енеїда” І.Котляревського) // Слово і час. – 2001. – № 10.
8. Нахлік Є. Соціальний вимір пекла в „Енеїді” І.Котляревського: джерела та образна семантика // Слово і час. – 2011. – № 9.

9. Неборак В. Перечитана «Енеїда»: Спроба сенсового прочитання «Енеїди» І.Котляревського на тлі зіставлення її з «Енеїдою» Вергілія. – Львів, 2001.
10. Павлишин М. Риторика і політика в «Енеїді» Котляревського // Сучасність. – 1994. – № 4. – С. 159–168.
11. Сверстюк Є. Іван Котляревський сміється // Сверстюк Є. На святі надій. – К., 1999. – С.253-282.
12. Сивокінь Г. І. Котляревський на тлі сучасної йому європейської думки // Дивослово. – 2003. – № 12.
13. Ставицький Ф. Коментар до „Енеїди” Івана Котляревського та його історія // Котляревський І. Енеїда. – К., 1989.
14. Ткачук М. Естетична концепція людини в „Енеїді” Івана Котляревського. – К., 1995.
15. Ткачук М. Творчість Івана Котляревського: антропологічний та естетичний дискурси. – Суми, 2009. – 215 с.
16. Шевчук В. „Енеїда” Івана Котляревського в системі літератури українського бароко // Дивослово. – 1998. – № 2, 3.
17. Яценко М. Т. Іван Котляревський (1769–1838) // Історія української літератури ХІХ століття: У 3 кн. – К., 1995. – Кн. 1: Перші десятиріччя ХІХ ст. – С. 68–90.
18. Яценко М. На рубежі літературних епох: „Енеїда” Котляревського і художній прогрес в українській літературі. – К., 1977.
19. Яценко Т. Філософсько-освітній концепт В. Шевчука щодо вивчення в школі «Енеїди» І. Котляревського в системі літератури українського бароко // Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – 2010. – № 20. – С. 65–72.

Інтернет-джерела про творчість письменника

- Іван Котляревський: винава краля, алкоголь і Вергілій Режим доступу: <https://vsiknygy.net.ua/person/385/>
- «Енеїда» Котляревського: від жарту до шедевру. Конспект лекції Ростислава Семківа
Режим доступу: <https://blog.yakaboo.ua/semkiv-eneйда/>

Тексти для прочитання:

❖ ***«Енеїда» І. Котляревського.***

1. **До практичного заняття підготувати цитатну характеристику образів-персонажів поеми «Енеїда». Ознайомитися із таблицею «Типи темпераменту» і визначити тип темпераменту кожного персонажа розглянутих творів Івана Котляревського.**
2. **Опрацювати статтю Вал.Шевчука про «Енеїду» за покликаням: <https://md-eksperiment.org/post/20180904-vershinnij-tvir-ukrayinskogo-baroko>**

характеристика типів темпераменту

Холерик	Сангвінік	Флегматик	Меланхолік
Неврівноважена поведінка	Врівноважена поведінка	Добре врівноважена поведінка	Дуже неврівноважена поведінка
Виражені короточасні емоційні переживання	Поверхневі короточасні емоційні переживання	Слабкі емоційні переживання	Глибокі та тривалі емоційні переживання
Настрій нестійкий із переважанням жвавості	Настрій стійкий з переважанням життєрадісності	Настрій стійкий без препадів радості та смутку	Настрій нестійкий із переважанням смутку
Мова голосна, різка, нерівномірна	Мова голосна, жвава, рівномірна	Мова монотонна, повільна	Мова тиха, часто переходить на шепіт
Ступінь терпіння невисокий	Ступінь терпіння помірний	Ступінь терпіння дуже високий	Ступінь терпіння дуже низький
Адаптація дуже виражена	Адаптація добра	Адаптація повільна	Адаптація важка
Комунікабельність висока	Комунікабельність помірна	Комунікабельність невисока	Комунікабельність низька (замкнутість)
Агресивна поведінка	Миролюбна поведінка	Стримана поведінка	Істерична поведінка
Азартність та захопливість	Енергійність та балакучість	Поведінка невтомного трудівника	Нерівномірно реактивна поведінка
Захоплення новим станом речей	Байдуже ставиться до нового стану речей	Негативне ставлення до нового стану речей	Боязке ставлення до нового стану речей
Прагнення досягнути мети сильне з повною віддачею	Швидке досягнення мети з обминанням перешкод	Досягнення мети повільне, помірне та впевнене	Досягнення мети повільне, боязке та сумнівне
Значна переоцінка своїх здібностей	Деяка переоцінка своїх здібностей	Реальна оцінка своїх здібностей	Недооцінка своїх здібностей

ВИСЛОВЛЮВАННЯ ПРО «ЕНЕЇДУ» ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО

«Енеїда» Івана Котляревського – обережне, але свідоме, цілеспрямоване, «загорнуте» в античний сюжет «вилучення» української культури з імперського, ідеологічно унормованого «строю», з тієї регламентованої російською мовою і державною церквою «всеросійської єдності» та імперської культурної моделі.

М.Жулинський

«Коли наприкінці XVIII ст. Іван Котляревський написав свою «Енеїду», повну дивовижних барокових пристрастей і глибокого болю за Україну, з візіями страхітливої братовбивчої війни, кінця якої він не бачив, твір, цілком зітканий з тем і мотивів саме давньої літератури, сучасники цього не зрозуміли. «Енеїду» сприйняли як жартівливий твір, як бурлеск, малоросійське блазнювання, не помітивши в ній головного: великого болю за трагедію рідної землі. Сучасники його розучилися бачити в алегоріях зміст твору – це було привілеєм старої академічної освіти, якої на той час фактично вже не існувало...»

М.Андрущенко

«Троя Вергілія стала «приводом згадати Трою – Київ, тобто знову пов'язати в одне античне й місцеве, адже зруйновану Трою покидає Еней, щоб рушити в свої мандри. Ці мандри не безцільні, героєм опановує ідея світлого ідеального міста, нового Риму».

В.Шевчук

«Новочасна ідеологія закріплена /.../ в «Енеїді» І.Котляревського, яку можна вважати за проформу національного міфу модерної України. Новий зміст поеми зумовлений протистоянням «нової» історії «старим» часам, і в цьому аспекті – співвіднесенням новоутворюваного «закону» національного автономізму (що створюється як самоцінне буття енейців — зі своїм «іменням» і «видом») з римським державницьким міфом Вергілієвої «Енеїди». Адже поема зорієнтована на сучасність, на «закон» національного творення і спосіб морально-громадянського впорядкування, а не на римський (єгдоросійський) державницький провіденціалізм.

«Енеїда» несе в собі також значну функцію культурно-національного просторування, носіями якого є культурний герой – Еней, з одного боку, і матеріальність, тілесність автономного українського побуту, цілого етносу, закріпленого семантично (лінгвістично), з іншого боку. Отже, формою ствердження автономістичного ідеалу стає в «Енеїді» народна культура і мова, що символізує, навіть міфологізує реальні факти, побутові характеристики, політичні явища. Мова виростає з історично-побутового ґрунту і є суб'єктом нової смислової реальності – етнонаціональної...»

Т.Гундорова

Тема № 2

Проза Г. Квітки-Основ'яненка у руслі ідейно-художнього оновлення української літератури I половини XIX ст. – 2 год.

«Його (Г.Квітки-Основ'яненка. – авт.)соціальне становище – приналежність до одної з багатих і впливових фамілій Слобожанщини – природна його вдача, особливості його виховання, все склалось на те, щоб виробити в ньому релігійний світогляд, консерватизм, віру в непорушність і вищу справедливість існуючого ладу, нахил до ідилізму в розумінні і художньому трактуванні життя...»

М.Зеров

План

1. Г.Квітка-Основ'яненко – зачинатель нової української прози. Причини звернення автора до творення прози українською мовою.
2. Загальна характеристика бурлескно-реалістичних творів письменника (проблематика і поетика).
3. Ідейно-художні особливості оповідання „Салдацький патрет”.
4. Повість „Конотопська відьма”: сатирична спрямованість, особливості характеротворення.
5. Сентименталізм як ознака стилю повістей „Маруся” і „Сердешна Оксана”.
6. Вивчення прози Г. Квітки-Основ'яненка у школі.
7. Значення прозової спадщини Г.Квітки-Основ'яненка в історії розвитку нової української літератури.

Література

1. Білецький О. Українська проза першої половини XIX ст. (від Г.Квітки до прози „Основи”) // Білецький О. Збір. праць: У 5 т. – К., 1965. – Т.2.
2. Буторіна Н. Національні мотиви у творчості Г.Квітки-Основ'яненка // Слово і час. – 2005. – № 6.
3. Вільна Я. Історико-літературний феномен критичної інтерпретації творчості Г.Квітки-Основ'яненка: Монографія. – К., 2005.
4. Гончар О. „Конотопська відьма”: сучасне прочитання // Слово і час. – 2008. – № 5. – С.34-40.
5. Горболіс Л. Народно-національні характери у творах Г.Квітки-Основ'яненка // Березіль. – 1994. – № 9-10.
6. Дорошкевич О. К. Г. Ф. Квітка-Основ'яненко // Реалізм і народність української літератури XIX ст. – К.: Наукова думка, 1986. – С. 11-26.
7. Задорожна Л. Філософський концепт „Салдацького патрета” Г. Квітки-Основ'яненка // Українська мова та література. – 1998. – № 18.
8. Зеров М. Григорій Квітка-Основ'яненко // Зеров М. Твори: у 2 т. – К., 1990. – Т.2.
9. Зубков С. Григорій Квітка-Основ'яненко. Життя і творчість. – К., 1978.

10. Кириченко Ю. Автор, оповідач, читач у структурі художньої прози Г. Квітки-Основ'яненка [Текст] автореферат дис канд. філол. наук: 10.01.01 / Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х.: Б.в., 2012. – 20 с.
11. Ковалець Л. Про Квітчину „Сердешну Оксану” і не лише про неї // Дивослово. – 1998. – № 5.
12. Лімборський І. Сентименталізм в українській літературі. – К., 1996.
13. Лімборський І. До глибин людської душі (Становлення художнього психологізму в українській літературі) // Слово і час. – 1997. – № 9.
14. Лімборський І. Творчість Григорія Квітки-Основ'яненка: Генеза художньої свідомості, європейський контекст, поетика. – Черкаси: Брама Україна, 2007. – 107 с.
15. Нахлік Є. Преромантична художня проза. Риси романтизму в прозі Г. Квітки-Основ'яненка // Нахлік Є. Українська романтична проза 20-60-х рр. 19 ст. – К.: Наукова думка, 1988. – С. 27-67.
16. Пономаренко О. Християнський аспект твору Г.Квітки-Основ'яненка „Маруся” // Дивослово. – 2007. – № 8.
17. Трофименко В. Літературно-естетичні погляди Г. Квітки-Основ'яненка в контексті європейського просвітництва // Слово і час. – 1997. – № 9. – С.36-40.
18. Трофименко В. Творчість Г.Ф. Квітки-Основ'яненка і західноєвропейська просвітительська естетика. – Суми, 2000.
19. Турчин М. Філософська повість на Україні (Нетрадиційний погляд на повість «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка) // Українська мова і література в школі. – 1993. – № 11. – С.46-50.
20. Ушкалов А. Григорій Квітка-Основ'яненко. – Х.: Фоліо, 2012. – 120 с.
21. Ятищук О. Побут та звичаї українського народу в творчості Г.Ф. Квітки-Основ'яненка: автореферат дис. канд. іст. наук: 07.00.05. – Львів., 2009. – 18 с.

Тексти для прочитання:

- ❖ **Г. Квітка-Основ'яненко:** „Маруся”, „Сердешна Оксана”, „Салдацький патрет”, „Конопська відьма”.

До практичного заняття підготувати власноруч зроблену ментальну карту на тему «Сентименталізм як основа стилю повісті «Сердешна Оксана» Г.Квітки-Основ'яненка». Скористайтеся матеріалами за покликаннями:

<https://osvitoria.media/experience/bery-j-roby-mind-maps/>

http://savchenkoop.blogspot.com/p/blog-page_63.html

<http://g2cvukrmova.blogspot.com/p/mind-map.html>

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЕПІЧНОГО ТВОРУ

1. *Короткі відомості про автора (ті, що допомагають краще зрозуміти специфіку даного твору)*
2. *Історія написання і видання твору*
3. *Жанр*
4. *Життєва основа (ті реальні факти, які стали поштовхом і матеріалом твору)*
5. *Тема, ідея, проблематика*
6. *Композиція твору, конфлікт, особливості сюжету, їхня роль у розкритті проблем*
7. *Роль поза сюжетних елементів (авторських відступів, описів, епіграфів, присвят, назви твору тощо)*
8. *Система образів, їхня роль у розкритті проблем твору. Художні деталі*
9. *Мовностильова своєрідність твору (на рівні лексики, тропів, синтаксичних фігур, фоніки, ритміки)*
10. *Підсумок (художня цінність твору, його місце у доробку автора та в літературі, сприймання твору в добу письменника та його сучасне прочитання)*

ВИЗНАЧАЛЬНІ РИСИ СЕНТИМЕНТАЛІЗМУ:

- відтворення почуттів і пристрастей людини;
- позитивні герої — представники середніх і нижчих верств суспільства;
- вільна побудова твору;
- підвищена емоційність зображення подій та характерів, їх нетиповість;
- мальовничі сільські пейзажі;
- розробка переважно епічних форм, виникнення ліро-епосу;
- інтенсивне використання пестливої форми та слів, що означають почуття й настрої.

Тема № 3
Розвиток жанру байки в українській літературі
першої половини XIX ст. – 2 год.

«Природжений гумор і уміння висловлюватися алегорично, що проймають усю натуру українця, а також в зв'язку з тим безліч приказок, прислів'їв і примовок, які ми знаходимо в народі, виразно свідчить про те, що українській вдачі зовсім не чужий, а навіть і дуже рідний той літературний жанр, котрий звичайно зветься байкою. Саме мова, багата синонімами, фігуральними образними виразами, здається, давала ще більшу змогу розвиватися цьому родові літератури...»

Б.Грінченко

План

1. Жанр байки у світовій літературній традиції.
2. Особливості жанру байки в українській літературі. Жанрові різновиди байки.
3. Тематичне багатство і художня своєрідність байок П. Гулака-Артемівського.
4. Новаторство байкарської спадщини Є. Гребінки.
5. Байкарський доробок Л. Боровиковського.
6. Специфіка вивчення байки у школі.
7. Підсумки.

Література

1. Аврахов Т. Класик нової української літератури (До 200-річчя з дня народження П.П.Гулака-Артемівського) // Українська мова і література в школі. – 1990. – № 1.
2. Бовсунівська Т. Українська бурлескно-травестійна література першої половини XIX ст. (в аспекті функціонування комічного). – К., 2006. – С.95-103, 136-150.
3. Деркач Б. П.П.Гулак-Артемівський // Гулак-Артемівський П. Поезії. – К., 1989.
4. Деркач Б. А.Крилов і розвиток жанру байки в українській дожовтневій літературі. – К., 1977.
5. Деркач Б., Косяченко В. Жанр байки в українській літературі // Українська байка. – К., 1983. – С.3-27.
6. Дмитренко Т. Функції комічного в українській байці початку XIX ст. // Радянське літературознавство. – 1987. – № 12.
7. Задорожна Л. Євген Гребінка: Літературна постать. – К., 2000.
8. Зеров М. Аполог в українській літературі XIX – XX вв. // Зеров М. Українське письменство. – К., 2003. – С.918-946.
9. Зеров М. Нове українське письменство // Зеров М. Українське письменство. – К., 2003. – С.54-67, 80-91.
10. Зубков С. Байкар і поет Є.Гребінка // Гребінка Є. Байки. Поезії. – К., 1990.
11. Крижанівський С., Ротач П. Визначний представник українського романтизму // Боровиковський Л. Повне зібрання творів. – К., 1967. – С.5-17, 33-40.

12. Куценко Л. Байка П.Гулака-Артемівського „Пан та Собака” (Національне в соціальному змісті) // Дивослово. – 2003. – № 8.
13. Нахлік Є. «З'єдналась правда із брехнею... під іменем приказки...» // Слово і час. – 1994. – №8. – С.15-19.
14. Хропко П. Біля джерел української реалістичної поезії (10 – 40-ві роки ХІХ ст.). – К., 1972.
15. Українська байка. – К., 1983.

Тексти для прочитання:

- ❖ **П. Гулак-Артемівський:** „Пан та Собака”, будь-яка байка на вибір („Солопій та Хівря, або горох при дорозі”, „Тюхтій та Чванько”, „Цікавий і Мовчун”, „Лікар і Здоров'я”).
- ❖ **Є. Гребінка:** байки „Ведмежий суд”, „Будяк да Коноплиночка”, „Ячмінь”, „Мірошник”.
- ❖ **Л. Боровиковський:** байки „Суд”, „Багатий, бідний”, „Моя байка”, „Жіночий язичок”, „Свій дім – своя воля”.

Указані байки проаналізувати

Алгоритм аналізу байки

1. Який настрої (почуття) викликала байка?
2. Про яку подію розповідається у творі?
3. Назвіть головних учасників цієї події. Поясніть їх взаємини.
4. Визначте, які мовні засоби в тексті допомагають зрозуміти вдачу персонажів.
5. Як автор допоміг вам визначитися з оцінкою подій та героїв твору?
6. На чиєму боці ваші симпатії, співчуття? Поясніть їх.
7. Наскільки віршована мова сприяє легкому вивченню байки? Як правильно треба її читати?
8. Назвіть головні ознаки байки. Виразно прочитайте її.

Опорні слова цього алгоритму розташуються в такій послідовності:

1. Настрої або почуття.
2. Подія.
3. Дійові особи та їх взаємини.
4. Образотворчі засоби мови.
5. Авторська позиція. 6. Мораль байки.
7. Байковий вірш.
8. Ознаки жанру.
9. Зв'язки з іншими творами.

Тема № 4

Український романтизм як естетичне явище

«В часи доромантичні загальним уявленням було, що нація або вмерла, або вмирає... Романтика принесла уявлення про «національне відродження», про «воскресіння нації», і це слово та це уявлення залишилося, незважаючи на зміну основних точок зору на ество нації, в усі поромантичні періоди...»

Д.Чижевський

«...історизм стає визначальною ознакою і проявом українського передромантизму та романтизму... саме «історичною» гранню українське романтичне письменство найтісніше дотикається до європейських і, зокрема, слов'янських літератур...»

З.Геник-Березовська

«З романтизмом українська література виникла, сформувалася такою, якою є. Вона відвоювала і довела своє право писати українською (народною мовою) не тільки бурлески, а й серйозні твори. З романтизмом з'явилися справжні письменники, які писали для друку, а не в альбом чи для розваги приятелів, і серйозно сприймали своє суспільне покликання...»

С.Павличко

План

1. Романтизм як явище світового літературного процесу.
2. Національні особливості українського романтизму, його жанрове багатство, тематично-стильові течії.
3. Харківська школа романтиків.
4. Художня своєрідність та ідейний зміст романтичної лірики **Л.Боровиковського**.
5. Ідейно-стильові особливості поезії **А.Метлинського та М.Костомарова**.
6. Художній світ лірики **В.Забіли та М.Петренка**.
7. Вивчення української романтичної лірики у школі.
8. Підсумки.

Література

1. Айзеншток І. Українські поети-романтики // Українські поети-романтики 20–40-х років XIX ст. – К., 1986.
2. Арендаренко І. По дорозі й назустріч. Англійська та українська романтичні поезії: порівняльна типологія і поетика. – К., 2004.
3. Бовсунівська Т. Двійництво в українському романтизмі // Всесвіт. – 1997. – № 5-6. – С.170-177.
4. Бовсунівська Т. Категорія серця в теорії українського романтизму // Сучасність. – 1995. – № 10. – С.90-98.
5. Бовсунівська Т. Тема мовчазного пророка в українському романтизмі // Дивослово. – 1997. – № 3. – С.3-8.
6. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. – К., 1998.

7. Віктор Забіла — поет-романтик: До 200-ліття від дня народження. Ніжин, 2009.
8. Генік-Березовська З Історичний елемент в українській романтичній літературі // Генік-Березовська З. Грані культури. Бароко, романтизм, модернізм. К., 2000. С.96-112.
9. Гончар О. Зачарований небом. Романтичний світ М.Петренка – поета ХІХ ст. // Слово і час. 1997. № 11-12.
10. Дах М. Поетика балади // Слово і час. 1998. №12. С.45-48.
11. Зеров М. Три пори українського романтизму // Зеров М. Твори: У 2 т. К., 1990. Т.2.
12. Єременко О. Українська балада ХІХ століття (історія жанру). Суми, 2004.
13. Камінчук О. Поетика української романтичної лірики: Проблеми просторової організації поетичного тексту. – К., 1998.
14. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму : проблема національного й інтернаціонального / Теофіл Комаринець. – Л. : Вища школа, 1983. – 223 с.
15. Крижанівський С. Амвросій Могила та Ієремія Галка // Могила Амвросій. Галка Ієремія. Поезії. – К., 1970.
16. Крижанівський С. Віктор Забіла, поет і літературний герой // Київська старовина. – 1993. – № 6.
17. Крижанівський С. Михайло Петренко: вчора, сьогодні, завтра // Слово і час. – 1993. – № 11.
18. Новик О. Традиція використання барокового мотиву гріха й покари у творчості українських поетів-романтиків // Слово і час. – 2008. – № 2.
19. Пільгук І. Початки романтизму в українській літературі і творчість М.Костомарова // Пільгук І. У пошуках художньої правди. – К., 1969.
20. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров. – К., 1992.
21. Свириденко О. Романтична парадигма творчої діяльності Амвросія Метлинського: дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Свириденко Оксана Михайлівна. – ПереяславХмельницький, 2002. – 192 с.
22. Франко І. Деяк про „Марусю” Л.Боровиковського та її основу // Франко І. Зібр. творів: у 50 т. – К., 1982. – Т. 37.
23. Франко І. Поезії Віктора Забіли // Франко І. Зібр. творів: у 50 т. – К., 1982. – Т. 37.
24. Шерех Ю. Інший романтик, інший романтизм // Шерех Ю. Третя сторожа. – К., 1993. – С.32-47.
25. Яценко М. Українська романтична поезія 20-60-х рр. ХІХ ст. // Українські поети-романтики. Поетичні твори. – К.: Наукова думка, 1987.
26. Яценко М. Романтизм як художній напрям в українській літературі // Укр. мова і літ. в школі. – 1988. – № 10. – С. 28–36.
27. Українські поети-романтики. Поетичні твори. – К., 1987.
28. Яблонська Л. Романтизм як спосіб осмислення держави та нації у політико-правових концепціях мислителів Німеччини ХVІІІ–ХІХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.01. – Львів, 2002. – 20 с.

Тексти для прочитання й аналізу:

- ❖ **Є. Гребінка:** „Човен”, „Чорние очи”.
- ❖ **Л. Боровиковський:** „Маруся”, „Бандурист”.
- ❖ **В. Забіла:** „Гуде вітер вельми в полі”, „Повз двір, де мила живе”, „Човник”, „Соловей”.
- ❖ **М.Петренко:** „Думи мої”, „Небо” („Дивлюсь я на небо...”).
- ❖ **А.Метлинський:** „Смерть бандуриста”, „Рідна мова”, „Що діється на небесах...”.
- ❖ **М.Костомаров:** „Спить Вкраїна та руїни”, „Соловейко”, балади „Явір, тополя і береза”, „Наталя”.

Указані поезії проаналізувати (орієнтовна схема аналізу ліричного твору додана нижче)

СХЕМА АНАЛІЗУ ЛІРИЧНОГО ТВОРУ

1. *Короткі відомості про автора (ті, що допомагають краще зрозуміти специфіку твору, обставини його написання)*
2. *Історія написання твору*
3. *Жанр твору (інтимна, пейзажна, громадянська, релігійна, філософська лірика тощо)*
4. *Провідний мотив твору*
5. *Композиція твору*
6. *Ключові образи твору*
7. *Які мовні засоби сприяють емоційному наснаженню твору (лексика, тропи, фігури, фоніка тощо)*
8. *Віршування (види рим, спосіб римування, віршовий розмір, вид строфи), його роль у розкритті провідного мотиву твору*
9. *Підсумок*

Тема № 5
Нова українська драма - 4 год.

План

1. Новаторство драматургії **І. Котляревського**:
 - а) жанрові особливості і характер конфлікту в п'єсах „Наталка Полтавка”;
 - б) стильовий синкретизм „Наталки Полтавки” (рисни класицизму, сентименталізму, просвітницького реалізму; дискусії про творчий метод твору);
 - в) образи-персонажі в п'єсі та засоби їх характеротворення.
2. **Г. Квітка-Основ'яненко**-драматург. Жанрові особливості, тема, ідея комедії „Сватання на Гончарівці”, образна система твору.
3. Драматичні твори **М. Костомарова** – перші зразки історико-романтичної драматургії у новій українській літературі. Ідейно-художні особливості драм «Переяславська ніч» та «Кремуцій Корд».
4. Драма “Назар Стодоля” **Т. Шевченка** в контексті розвитку української драматургії ХІХ століття.
5. Підсумки.

Література

1. Гончар О. Природа художнього конфлікту в комедії Г.Квітки-Основ'яненка „Сватання на Гончарівці” // Дивослово. – 2003. – № 11.
2. Зеров М. Драматичні твори Котляревського // Зеров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т.2 або у виданні: Зеров М. Українське письменство. – К., 2003.
3. Івашків В. Українська романтична драма 30–80-х років ХІХ ст. – К., 1990.
4. Козачок Я. Українська ідея: з вузької стежки на широку дорогу (Художня і науково-публіцистична творчість М. Костомарова): Монографія. – К., 2004.
5. Луцький Ю. Драматургія Г.Ф. Квітки-Основ'яненка і театр. – К., 1978.
6. Мороз З. Від шкільної драми до комедії: Дослідження. – К., 2004.
7. Мороз Л. Драматургія // Історія української літератури ХІХ століття: У 2 кн. / за ред. М.Жулинського. – К., 2005. – Кн.1. – С. 595-616.
8. Назар М. Пісня в драмі-опері І.Котляревського «Наталка Полтавка» // Дивослово. – 1996. – № 9. – С.46-48.
9. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського. – Львів, 1994.
10. Сарапин В. «...По-нашому і про нас писати...»: «Наталка Полтавка» Івана Котляревського як національна художня опозиція до водевілю «Казак-стихотворец» Олександра Шаховського // Рідний край: Альманах Полтавського державного педагогічного університету. – Полтава, 2009. – № 2 (21). – С. 124–133.

11. Сарапин В. «Вне Полтавы не могу...»: Топос міста у творчості Івана Котляревського // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство. – Бердянськ, 2010. – Вип. XXIII. – Част. 1. – С. 14–25.
12. Смілянська В. Літературна творчість Миколи Костомарова // Костомаров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т.1.
13. Сулима М. „Наталка Полтавка” й українська драматургія XVII – XVIII ст. // Київська старовина. – 1998. – № 5.
14. Хропко П. Українська драматургія першої половини XIX ст. – К., 1972.
15. Шевченко Т. Повне зібрання творів: У 12 т. – К., 2001-2003. – Т.1. Тексти Т.Шевченка, примітки до творів на сайті: <http://izbornyk.org.ua>
16. Яценко М. Минуле проростає в сучасність (Драматургія Миколи Костомарова) // Слово і час. – 1992. – № 5.
17. Яценко М. Микола Костомаров // Історія української літературної критики. Дожовтневий період. – К., 1988.

Тексти для прочитання:

- ❖ **І. Котляревський:** „Наталка Полтавка”, «Москаль-чарівник».
- ❖ **Г. Квітка-Основ'яненко:** „Сватання на Гончарівці”.
- ❖ **М.Костомаров:** «Переяславська ніч» і «Кремуцій Корд».
- ❖ **Т.Шевченко:** «Назар Стодоля».

СХЕМА АНАЛІЗУ ДРАМАТИЧНОГО ТВОРУ

1. *Короткі відомості про автора (ті, що допомагають краще зрозуміти специфіку твору й причини його написання)*
2. *Історія написання і видання твору*
3. *Жанр*
4. *Життєва основа (ті реальні факти, які стали поштовхом і матеріалом твору)*
5. *Тема, ідея, проблематика*
6. *Композиція твору, конфлікт, особливості сюжету, їхня роль у розкритті проблем*
7. *Роль позасюжетних елементів (авторських відступів, описів, епіграфів, присвят, назви твору тощо)*
8. *Система образів, їхня роль у розкритті проблем твору. Художні деталі*
9. *Мовностильова своєрідність твору (на рівні лексики, тропів, синтаксичних фігур, фоніки, ритміки)*
10. *Підсумок (художня цінність твору, його місце у доробку автора та в літературі, сприймання твору в добу письменника та його сучасне прочитання)*

Тема № 6

„Руська трійця” в історії суспільно-політичного руху і культурно-літературного життя України” – 2 год.

«Поява «Русалки Дністрової», цієї першої в Галичині книжки кринично-чистою українською мовою, мала таке епохальне значення, як вихід «Енеїди» Котляревського... Ця книга відкривала народ, його мову, його культуру, його потенційні можливості. Вже на своїх перших сторінках «Русалка Дністровая» подавала сестринську руку творам Котляревського, Квітки-Основ'яненка, Гулака-Артемовського. Вона нагадувала збірники українського фольклору й художні книги українською мовою, що вийшли в Петербурзі, Москві і Харкові...»

Т.Комаринець

План

1. Основні напрями діяльності угруповання „Руська трійця”.
2. Композиція, ідейний зміст альманаху „Русалка Дністровая”.
Значення альманаху для становлення нової української літератури в Західній Україні.
3. Художній світ лірики М. Шашкевича.
4. „Олена” М.Шашкевича як новаторське явище західноукраїнської романтичної прози.
5. Багатогранність творчої діяльності Я.Головацького. Ідейно-стильові особливості лірики поета.
6. Жанр балади у творчості І.Вагилевича.
7. Значення діяльності „Руської Трійці” у становленні та розвитку нової української літератури в Західній Україні.

Література

1. Єременко О. Модифікації балади в доробку М.Шашкевича // Дивослово. – 2000. – № 1.
2. Зеров М. Галицьке літературне відродження // Зеров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т.2.
3. Кирчів Р. Етнографічно-фольклористична діяльність „Руської трійці”. – К., 1990.
4. Наєнко М. Романтична епоха і друге відродження. Романтизм: [Львівська романтика (Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Микола Устиянович)] / М. Наєнко // Художня література України. Від міфів до модерної реальності. – К.: Просвіта, 2008. – С. 248 – 255.
5. Нахлік Є. Поетичний світ Шашкевича-романтика // Радянське літературознавство. – 1984. – № 8.
6. Нахлік Є. Українська романтична проза 20–60-х років XIX ст. – К., 1988.
7. Петраш О. „Руська трійця”: М.Шашкевич. Життя, творчість і громадсько-культурна діяльність. – К., 1969.
8. „Русалка Дністрова”. Документи і матеріали. – К., 1989.

9. „Руська трійця” в історії суспільно-політичного руху й культури України. – К., 1987.
10. Ткачук М. Лірика Маркіяна Шашкевича. – Тернопіль, 1999.
11. Франко І. До біографії Івана Вагилевича // Франко І. Збір. творів: у 50-ти т. - Т.37. – К., 1982. – С.296-363.
12. Франко І. М.Шашкевич і галицько-руська література // Там само. - Т.29. – С.249-257.
13. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури... // Там само... - Т.41.
14. Шалата М. Маркіян Шашкевич. Життя, творчість і громадсько-культурна діяльність. – К., 1969.
15. Шалата М. Іван Вагилевич (До 180-річчя з дня народження) // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 9.
16. Шашкевичіана: Маркіян Шашкевич в історії української культури. – Тернопіль, 1995.

Тексти для прочитання:

- ❖ **М.Шашкевич:** „Слово до чителєй руського язика”, новела-казка „Олена”.
- ❖ **І.Вагилевич:** „Мадей”, „Жулин і Калина”.
- ❖ **Я.Головацький:** „Два віночки”, „Весна”.

Ознайомтеся із таблицями до теми (матеріал взято із джерела:

Скирда Ірина. Використання сучасних технологій на уроках історії: методика роботи з презентаціями [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.slideshare.net/e-ranok_2010/c-36098782)

«Руська трійця»	
Поняття	«Руська трійця» — громадсько-культурне угруповання демократичного спрямування, що сформувалося серед української студентської молоді Львівського університету та вихованців греко-католицької духовної семінарії у 1830-х рр.
Склад	Маркіян Шашкевич (1811—1843 рр.) Іван Вагилевич (1811—1866 рр.) Яків Головацький (1814—1888 рр.)
Мета діяльності	Довести на великому матеріалі, зібраному засновниками «Руської трійці» та їхніми послідовниками, єдність українського народу і відстояти вільний розвиток української мови від зазіхань як із боку офіційних урядових кіл і польських асиміляторів, так і з боку власної консервативно-реакційної інтелігенції

Робота зі схемою

Спираючись на наведену схему, визначте історичне значення діяльності «Руської трійці».

Значення діяльності «Руської трійці»

1837 р. — видання «Руською трійцею» альманаху «*Русалка Дністровая*».

Робота зі схемою

За допомогою наведеної схеми проаналізуйте основні ідеї альманаху «Русалка Дністровая».

Основні ідеї «Русалки Дністрової»

Обкладинка «Русалки Дністрової»

МОДУЛЬ № 2**Тема № 1****Рання творчість Т.Шевченка**

«Коли б мені прийшлося одним словом схарактеризувати поезію Шевченка, то я сказав би: се поезія бажання життя. Свобідного життя, всесторонній, нічим не опутаний розвій одиниці і цілої суспільності, цілого народу, – се ідеал Шевченка, котрому він був вірним ціле життя».

І.Франко

«Феномен Шевченка відбиває нашу національну природу, наше світосприйняття, наше минуле і нашу надію на майбутнє. Він символізує душу українського народу, втілює його гідність, дух і пам'ять...»

Є. Сверстюк

План

1. Ранній період творчості Т. Шевченка: основні мотиви, жанрово-стильова своєрідність (загальна характеристика).
2. «Думи мої, думи мої...» - поетична декларація раннього Шевченка.
3. Жанр балади в ранній поезії Т.Шевченка („Причинна”, „Утоплена”).
4. Перебендя як тип романтичного митця (за однойменною поезією автора)
5. Історична тема в поемах Т. Шевченка „Тарасова ніч”, „Гамалія”. Романтична концепція героя в поемах.
6. Поема „Гайдамаки”:
 - а) джерела написання, ідейний зміст, проблематика;
 - б) сюжетно-композиційні особливості;
 - в) образна система твору;
 - г) художні особливості поеми.
7. Художній світ поеми “Катерина”. Образ жінки-покритки у творчості Т.Шевченка.
8. Підсумки.

Література

1. Астафьев О. Гонта: дві концепції літературного образу // Дивослово. – 2000. – № 9.
2. Барабаш Юрій Тарас Шевченко: імператив України: історіо- й націософська парадигма. – К., 2004. – 181 с.
3. Бовсунівська Тетяна Шевченко і концепція войовничого романтизму // Дивослово. – 2011. – № 3. – С. 58 – 63.
4. Бойко Ю. Творчість Тараса Шевченка на тлі західноєвропейської літератури // Бойко Ю. Вибрані праці. – К., 1992.
5. Гнатюк М. Поема Т.Шевченка „Гайдамаки”. – К., 1963.
6. Голуненко О. Романтичні образи раннього Шевченка (поема «Гайдамаки») // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 4. – С. 21 – 24.

7. Дзира Я. Запорожці вміли панувати: невідомі джерела Шевченкової поеми „Іван Підкова” // Молодь України. – 1996. – 23 травня.
8. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка. – К. :АТ «Обереги», 1994. – 456 с.
9. Клочек Г. Поезія Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація. – К., 1998.
10. Клочек Г. Д. Поетика візуальності Тараса Шевченка. – К., 2013. – 256 с.
11. Маланюк Є. Ранній Шевченко // Маланюк Є. Книга спостережень. – К., 1995.
12. Нахлік Є. Із спостережень над поемою «Гайдамаки» // Слово і час. – 1998. – № 6. – С. 10 – 13.
13. Скоць А. До проблеми періодизації творчості Тараса Шевченка // Дивослово. – 2006. – № 3. – С. 58–62.
14. Ткачук М. Наративна оптика поеми Тараса Шевченка „Катерина” // Слово і час. – 2009. – № 3.
15. Франко І. Переднє слово: До видання „Перебенді” Т.Г.Шевченка, Львів, 1889 // Франко І. Зібр. тв.: у 50 т. – Т.27. – С.285-307.
16. Яременко В. Була колись Гетьманщина: Шевченкова поема „Тарасова ніч” // Сучасність. – 1993. – № 4.
17. Яременко Василь. До проблеми історіософії Тараса Шевченка: методологічні підходи // Слово і час. – 2007. – № 3 – С. 19–27.
18. Шевченко Т. Повне зібрання творів: у 12 т. – К., 2001-2003. – Т.1. Тексти Т.Шевченка, примітки до творів раннього періоду на сайті: <http://izbornyk.org.ua>

Тексти для прочитання:

Т.Шевченко:

*Балади „Причинна”, „Утоплена”,
Думки „Тяжко-важко в світі жити...”, „Нащо мені чорні брови...”,
Поезії „На вічну пам'ять Котляревському”, „До Основ'яненка”, „Перебендя”,
„Думи мої, думи мої...”,
Поеми „Тарасова ніч”, „Гамалія”, „Гайдамаки”, „Катерина”.*

Переглянути відео за посиланням:

https://www.youtube.com/watch?v=N_3fTTtuB1Q

(поеми «Наймичка», «Катерина»)

Катерина. Худ.Тарас Шевченко

Тема № 2

Творчість Т.Шевченка періоду „трьох літ”

План

1. Загальна характеристика другого періоду творчості Т.Шевченка (основні мотиви, жанри, ідейна спрямованість, стильові та композиційні риси).
2. Оцінка національної історії у поезіях „Розрита могила”, „Чигирине, Чигирине...”, „Холодний Яр”, „Стоїть в селі Суботові...”.
3. Характер сюжету і композиції поеми „Сон”. І.Франко про поему. Роль іронії, гротеску, сатири у творі.
4. Образна система поеми „Сон” і засоби її моделювання (образи оповідача, „царя волі”, землячка, царя, цариці, імперії; статус „відсутнього персонажа” – Полуботка та ін.).
5. Ідейний зміст та жанрова своєрідність поеми „Кавказ”. Образи-символи у творі. Художня мова поеми.
6. Жанрово-стильові особливості поеми „І мертвим, і живим...”. Філософський зміст поеми, її актуальність.
7. Особливості композиції та стилю поеми „Великий льох”.
8. Образ жінки-матері у поемі Т.Шевченка „Наймичка”. І.Франко про поему.
9. Висновки.

Література

1. Барабаш Ю. Поема-містерія Тараса Шевченка „Великий льох” // Дивослово. – 2001. – № 4, 5.
2. Бородін В. Автор-оповідач у поемі Т.Шевченка „Сон” // Українська мова і література в школі. – 1987. – № 12.
3. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета. – К., 1991.
4. Дзюба І. „Застукали сердешну волю...”: Шевченків „Кавказ” на тлі непроминального минулого // Сучасність. – 1995. – № 3-4.
5. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу. – К. : Факт, 1997. – 194 с.
6. Задорожна С. Свобода людини як філософська основа поеми Шевченка „Сон”. Аксіологічний і онтологічний аспекти // Інтеграція позитиву в творчості Шевченка. – К., 2002.
7. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка. – К., 1994.
8. Заславський І. Шевченків „Кавказ” як художній феномен // Дивослово. – 2000. – № 2.
9. Клочек Г. Поезія Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація. – К., 1998.
10. Кодак М. Поема Тараса Шевченка „Єретик” // Слово і час. – 2004. – № 4.
11. Коцюбинська М. Етюди про поезику Шевченка: літературно-критичний нарис. – К., 1990.
12. Марко В. Поема Т.Шевченка „І мертвим, і живим...”: Концептуально-стильовий аналіз // Дивослово. – 1997. – № 5-6.

13. Моклиця М. Покритка в творчості Шевченка (Психоаналітична інтерпретація) // Слово і час. – 2000. – № 3. – С. 8 – 12.
14. Скоць А. Поема Т.Шевченка „Наймичка” // Дивослово. – 1994. – №3.
15. Чамата Н. Жанрово-композиційна організація вірша Т.Шевченка „Три літа” // Слово і час. – 2011. – № 9.
16. Шевчук В. „Святий Чигирин”. Бачення української історії в поезії Тараса Шевченка // Шевчук В. Persone verbum (Слово і постасне). – К., 2002.
17. Франко І. Темне царство // Франко І. Зібр. творів: у 50 т. – К., 1980. – Т.26.
18. Черненко О. Історичне тло створення поеми „Кавказ” // Дивослово. – 2008. – № 3.
19. Яременко В. Шевченкова поема «Сон (Комедія)» в аспекті христологічного та історіософського прочитання // Дивослово. – 2013. – № 3. – С. 17–22.
20. Яременко В. Тарас Шевченко та Кирило-Мефодіївське братство: долання стереотипів // Київ. старовина. – 2007. – № 2. – С. 59–77.
21. Яровий О. Ідея всеслов'янської взаємності на українському ґрунті: концепція Я. Коллара в осмисленні Т. Шевченка // Слово і час. – 1999. – № 1.
22. Шевченко Т. Повне зібрання творів: у 12 т. – К., 2001-2003. – Т.1. Тексти Шевченка, примітки до творів другого періоду на сайті: <http://izbornyk.org.ua>

Тексти для прочитання:

Т.Шевченко:

„Три літа”, „Розрита могила”, „Чигирине, Чигирине...”, „Гоголю”, „Наймичка”; „Заповіт”, „Стоїть в селі Суботові...”, „Холодний Яр”, „За що ми любимо Богдана?..”. „Сон („У всякого своя доля...”), „Кавказ”, „Великий льох”, „І мертвим, і живим...”.

- ✓ **Законспектувати основні тези статті Івана Франка «Темне царство» із сайту «Іван Франко. Енциклопедія життя і творчості»**

<https://www.i-franko.name/uk/HistLit/1881/TemneCarstvo.html>

- ✓ **Перегляньте відео за посиланням:**

<https://www.youtube.com/watch?v=EuV1klgqmyQ> («І мертвим, і живим...», «Заповіт»)

Елементи композиції поем періоду «трьох літ»

Тема № 3

Поезія Т. Шевченка періоду заслання

План

1. Основні мотиви, жанрова та стильова своєрідність «невольничої» лірики Т. Шевченка.
2. Ідейно-художнє новаторство циклу „В казематі”.
3. Ідейний зміст, композиція, образна система поеми „Москалева криниця”. Відмінність образно-стильової системи двох редакцій твору (1847; 1857). Сучасне прочитання поеми.
4. Історична тема у поемах „Іржавець”, „Чернець”. Художня інтерпретація образу Палія у ліриці поетів-романтиків („Палій” Л. Боровиковського, „Палій” В. Забіли) та Шевченковій поемі „Чернець”.
5. Лірика періоду заслання як новий етап художньої творчості Т. Шевченка.

Література

1. Барабаш Ю. „Людей і Господа любить” (Любов як ментальнай поетична константа творчості Т.Шевченка) // Слово і час. 2007. № 3.
2. Возняк Н. Семен Палій у фольклорі та в поемі Тараса Шевченка „Палій” // Дивослово. 2001. № 5.
3. Івакін Ю. Поезія Т.Шевченка періоду заслання. К., 1984.
4. Клочек Г. Поезія Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація. К., 1998.
5. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка. К., 1990.
6. Лепкий Б. Про життя і твори Тараса Шевченка. К., 1994.
7. Мовчанюк В. Медитативна лірика Т.Шевченка. К., 1993.
8. Плющ Л. Екзод Т.Шевченка: Навколо „Москалевої криниці”. К., 2001.
9. Розумний Я. „Москалева криниця” примруженим оком // Слово і час. 1991. № 1.
10. Ткаченко О. Шевченкові елегії часів неволі // Слово і час. 2002. № 3.
11. Яременко В. Історична основа поеми Т.Г.Шевченка „Чернець” // Українська мова і література в школі. 1990. № 3
12. Шевченко Т. Повне зібрання творів: у 12 т. К., 2001-2003. Т.1. Тексти Шевченка, примітки до творів на сайті: <http://izbornyk.org.ua>

Тексти для прочитання:

❖ **Т.Шевченко:**

цикл „В казематі”, поеми „Чернець”, „Іржавець”, „Москалева криниця”; „Сон (Гори мої високі...)”, „Полякам”, „Один у другого питаєм”, „П.С.”, „І виріс я на чужині”, „У тієї Катерини...”, „І широкою долину...”, „Заступила чорна хмара”, „Лічу в неволі дні і ночі...”.

Тема № 4

Останній період творчості Т. Шевченка (1857-1861)

План

1. Творчість останніх років життя (основні мотиви, образні домінанти, художні особливості).
2. Ліричний триптих „Доля”, „Муза”, „Слава”: ідейно-художні особливості, поетика.
3. Філософські візії Шевченка у поезіях „Я не нездужаю, нівроку...”, „І Архімед, і Галілей...”, „Минули літа молодії...”, „Чи не покинуть нам, небого?..”.
4. Ідейно-стильові параметри та образний світ поем „Неофіти” та „Юродивий”.
5. Висновки.

Література

1. Бондар Л. Шевченкові присвяти // Слово і час. 2009. № 3.
2. Генералюк Л. Код образотворчого мистецтва у слові Шевченка: колористика // Слово і час. 2013. № 2. С. 3–13.
3. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка. К., 1990.

4. Лепкий Б. Про життя і твори Тараса Шевченка. К., 1994.
5. Марко В. Наближення до Шевченка (Аналітичні етюди) // Дивослово. 2012. № 5 (662). С. 44 – 48.
6. Наливайко Д. Стиль поезії Шевченка // Слово і час. 2007. № № 1, 2.
7. Ненадкевич Є. Творчість Т.Г.Шевченка після заслання (1857-1858). К., 1956.
8. Пахаренко В. Генеза Шевченкової етики // Дивослово. 2013. № 5. С. 36–39.
9. Пастух Т. Останнє поетичне слово Шевченка // Слово і час. 2004. № 3.
10. Пастух Т. Чари «вишневого садка» Т. Шевченка // Дивослово. 1999. № 9. С. 14 – 16.
11. Харчук Р. Поетичний краєвид Тараса Шевченка: значення і сенс // Слово і час. 2013. № 1. С. 46–52.
12. Шевченко Т. Повне зібрання творів: у 12 т. К., 2001-2003. Т.1. Тексти Шевченка, примітки до творів на сайті: <http://izbornyk.org.ua>

Тексти для прочитання:

❖ Т.Шевченко:

поєми „Неофіти”, „Марія”, „Юродивий”, триптих „Доля”, „Муза”, „Слава”; „Сон (На паничині пшеницю жала...)”, „Я не нездужаю, нівроку...”, „Марку Вовчку”, „Якби то ти, Богдане п'яний”, „Світе ясний! Світе тихий!..”, „І Архімед, і Галілей...”, „О люди! Люди небораки...”, „Чи не покинуть нам, небого?..”.

Тема № 4

Біблія у художньому світі Т.Шевченка

План

1. Релігія як одне з джерел світогляду Т.Шевченка. Бог у сприйнятті поета.
2. Історико-культурний контекст циклу „Давидові псалми”.
3. Біблійні образи та мотиви у поезіях „Ісаія. Глава 35”, „Осія. Глава XIV”, „Подражаніє XI псалму”, „Подражаніє Іезекиїлю”.
4. Підсумки.

Література

1. Бовсунівська Т. Молитва як літературний жанр: Роль Т. Шевченка в романтичному жанротворенні // Дивослово. – 2003. – № 7. – С. 3–8.
2. Грибан Г. В. Біблійні мотиви і пророцтво майбутнього утворчості Тараса Шевченка // Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – Житомир, 2010. – № 21. – С. 36-41.
3. Даниленко І. Давидова арфа й Тарасова кобза: про „Давидові псалми” Т.Шевченка // Слово і час. – 2007. – № 5.
4. Дзюба І. Пророче слово: Студії про філософські погляди Т.Шевченка // Київ. – 1986. – № 3.
5. Домашовець В. Псалми Давидові в поетичних творах Т.Шевченка // Дивослово. – 1997. – № 3.
6. Євшан М. Релігія Шевченка // Євшан М. Критика; Літературознавство; Естетика. – К., 1998.

7. Кудрявцев М. «Не зрятъ Бога над собою...» (До проблеми історизму мислення Т. Шевченка у світі Євангельських істин) // Українська література в загальноосвітній школі. – 2001. – № 2. – С. 6 – 10.
8. Пахаренко Василь Генеза Шевченкової етики // Дивослово. – 2013. – № 5. – С. 36–39.
9. Плющ Л. Християнська філософія Т.Шевченка // Сучасність. – 1997. – № 3.
10. Росовецький С. Агіографія християнська в літературній творчості Шевченка // Темі і мотиви поезії Тараса Шевченка. – К. : Наукова думка, 2008. – С. 321–342.
11. Скоць А. Любов, біль, гнів поета: Тарас Шевченко „Осія. Глава XIV (Подражаніє)” // Дивослово. – 2004. – № 5.
12. Франко І. Шевченкова „Марія” // Франко І. Зібр.творів: у 50 т. – К., 1981. – Т.30.
13. Яременко В. „Як понесе з України...” (Непроминальна символіка Шевченкового „Заповіту”: Християнський та історіософський шари) // Сучасність. – 2002. – № 6.
14. Шевченко Т. Повне зібрання творів: у 12 т. – К., 2001-2003. – Т.1. Тексти Шевченка, примітки до творів на сайті: <http://izbornyk.org.ua>

Тексти для прочитання:

Т.Шевченко:

цикл «Давидові псалми», «Ісаія. Глава 35», «Осія. Глава XIV», «Подражаніє XI псалму», «Подражаніє Іезекіїлю», «Молитва».

Біблія у творчості Т.Г.Шевченка	
Малярські роботи	«Жертвоприношення Авраама», «Іезекіїль на полі, всіяному кістками», «Христос благословляє хліб», «Лют із дочками», «Розп'яття», «Апостол Петро», «Вірсавія», «Самаритянка» та ін.
Літературні твори	«Давидові псалми», «Ісаія. Глава 35. (Подражаніє)», «Подражаніє Іезекіїлю. Глава 19», «Осія. Глава XIV. (Подражаніє)», «Царі», «Неофіти», «Марія», «Саул».
Епіграфи до творів, узяті зі Святого Письма	«Сон» («У всякого своя доля»), «Тризна», «Єретик», «Кавказ», «Великий льох», «Неофіти», «І мертвим, і живим, і ненародженим...»
Звернення до Бога	637 разів (у формі ліричних відступів), МОЛИТВИ.

САМОСТІЙНА РОБОТА НАД ТЕМОЮ
«Художні пошуки Т.Шевченка-прозаїка»

Розкрийте такі питання:

1. Проза Т.Шевченка у контексті його творчого доробку. Повість «Художник» (тематика, образна система, композиція, стиль).
2. «Журнал» Т. Шевченка в контексті мемуарно-автобіографічної прози того часу.

Література

1. Александрова Г. „Портрет” Миколи Гоголя і „Художник” Т.Шевченка: загадка таланту і мистецтва // Дивослово. – 2006. – № 3.
2. Білецький О. Російська проза Т. Г. Шевченка / Білецький О. Збір. праць: У 5-ти т. - К., 1965. – Т.2.
3. Боронь Олександр. Композиція повістей Тараса Шевченка / Олександр Боронь // Слово і час. – 2013. – № 3. – С. 25–34.
4. Боронь О. Поетика повісті Т.Шевченка „Музикант” // Слово і час. – 2010. – № 3.
5. Боронь О. Повісті Тараса Шевченка і романістика В.Скотта: контактні зв'язки і типологічні паралелі // Слово і час. – 2012. – №5.
6. Гетьман С. Традиції англійського роману виховання у прозі Т.Шевченка // Слово і час. – 2003. – № 7. – С. 4– 8.
7. Зеров М. Російські повісті Шевченка // Зеров М. Твори в 2 т. – К., 1990. – Т.2.
8. Смілянська В. Шевченкові повісті: український гумор у російському тексті // Слово і час. – 2003. – № 3. – С. 5 – 10.
9. Харчук Р. Проблема прототипу в творчості Тараса Шевченка // Дивослово. – 2006. – № 3.
10. Ципердюк І. Перед обличчям символів: Перечитуючи «Щоденник» Тараса Шевченка // Сучасність. – 2000. – № 5. – С. 13 – 17.
11. Шевченко Т. Музикант // Шевченко Т. Збір.творів: у 6 т. – К., 2003. – Т.3. Драматичні твори. Повісті. – С.179-240 або на сайті: <http://izbornyk.org.ua>
12. Шевченко Т. Художник // Шевченко Т. Збір.творів: у 6 т. – К., 2003. – Т.4. Повісті. – С.120-208 або на сайті: <http://izbornyk.org.ua>

Тексти для прочитання:

повісті „Художник”, „Журнал” (Щоденник)

Тема № 5

Історичний роман „Чорна рада” П.Куліша. Особливості „малої” прози письменника („Ориця”, „Гордовита пара”)

План

1. Життєвий шлях і творча доля П.Куліша. Світоглядні засади творчості митця.
2. Жанр історичного роману в доробку письменника. Джерела написання, історія видання „Чорної ради”.
3. Сюжетно-композиційні особливості твору. Вальтерскоттівська романна модель.
4. Образна система роману „Чорна рада”, засоби характеротворення.
5. Поетика романтизму в «Чорній раді».
6. Жанрові особливості, проблематика „малої” прози П.Куліша.
7. Ідейний зміст, художня своєрідність оповідання „Дівоче серце” і „Гордовита пара”.
8. Вивчення роману «Чорна рада» у школі.
9. Внесок П. Куліша у розвиток українського письменства ХІХ ст.

Література

1. Багрій Р. Шлях сера Вальтера Скотта на Україні: „Тарас Бульба” М.Гоголя і „Чорна рада” П.Куліша в світлі історичної романістики В.Скотта. – К., 1993.
2. Бетко І. Філософська поезія П.Куліша // Філософська і соціологічна думка. – 1994. – № 11-12. – С.110-120.
3. Вертій О. Народна поетична творчість і національно-культурне відродження України: Місце українського фольклору в культурологічній концепції П.Куліша // Народна творчість та етнографія. – 1994. – № 4. – С. 47-57.
4. Вороний М. Пантелеймон Куліш // Вороний М. Твори. – К., 1989.
5. Грушевський М. Біля джерел національно-культурного відродження України: етнопсихологічні та соціально-традиційні підоснови творчості П.Куліша // Народна творчість та етнографія. – 1997. – № 4. – С.8-28.
6. Гуляк А. Становлення українського історичного роману. – К., 1997.
7. Девдюк І. Англійська література у творчій діяльності П.Куліша (переклади, критичне сприйняття, творче засвоєння): автореферат дис. канд. філол. наук. – К., 1999. 20 с.
8. Жулинський М. У праці каторжній, в трагічній самоті // Куліш П. Твори: У 2 т. – К., 1989. – Т.1.
9. Зеров М. Куліш: „Чорна рада” // Зеров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т.2.
10. Маланюк Є. В Кулішеву річницю // Дивослово. – 1994. – № 8. – С.22-25.

11. Нахлік Є. Апокаліпсис Пантелеймона Куліша // Вітчизна. – 1990. – № 10.
12. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель: У 2 т. – К., 2007.
Т.1: Життя П.Куліша. – 461 с.
Т.2: Світогляд і творчість П.Куліша. – 462 с.

Тексти для прочитання:

П.Куліш: „Чорна рада”, оповідання „Ориця”, „Гордовита пара”

Ознайомитися із зразком інтелект-карти за романом «Чорна рада» П.Куліша:

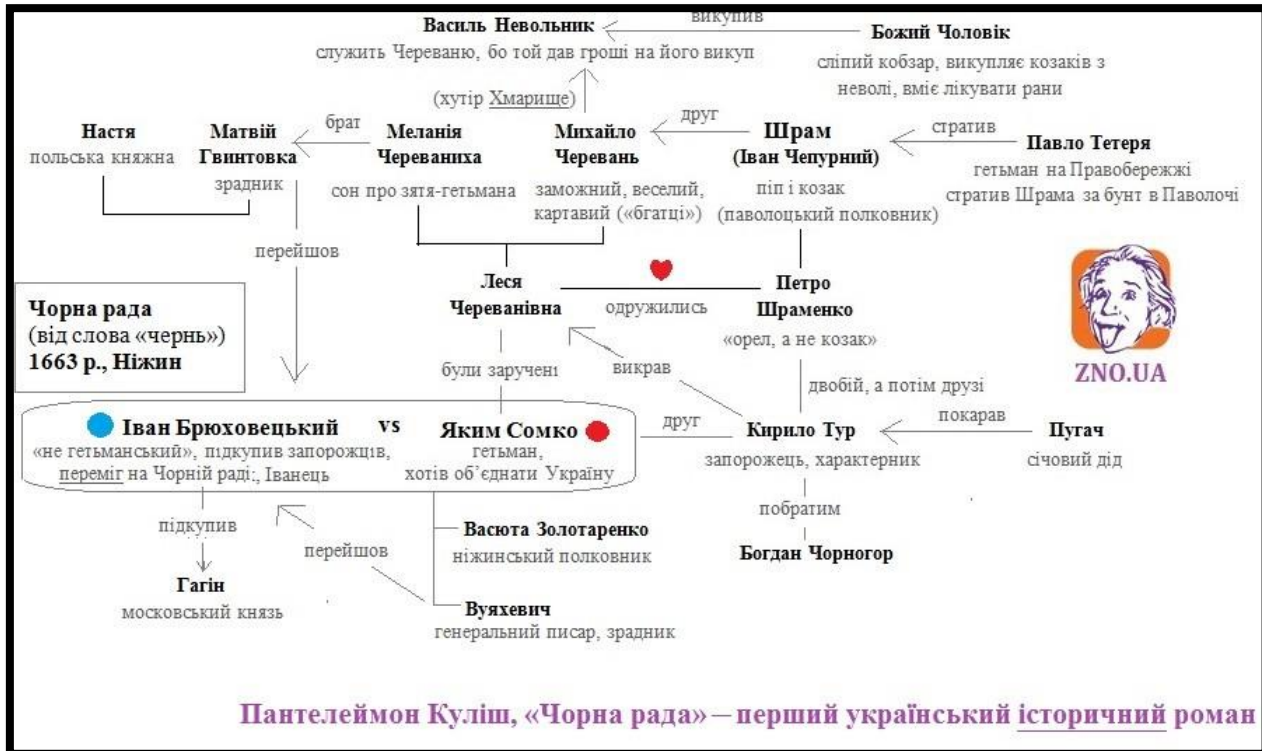
<https://vseosvita.ua/library/intelekt-karta-opornij-konspekt-z-temi-pantelejmon-kulis-roman-corna-rada-zagalna-harakteristika-142070.html>

Переглянути відео про П.Куліша за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=LejZB19M-98>

https://www.youtube.com/watch?v=WJaDO_9k5WM

(розмова із Іриною Фаріон про П.Куліша у програмі «Велич особистості»)

САМОСТІЙНА РОБОТА

Модуль № 1

- **Підготувати конспект указаних літературознавчих праць:**
 1. Зарва В. Просвітництво: тлумачення, витоки, сутність // Слово і час. 2009. № 4.
 2. Яценко М. Українська романтична поезія 20–60-х рр. ХІХ ст. // Українські поети-романтики. К., 1987.
- Опрацювати тематичні блоки про байкарську спадщину **П. Гулака-Артемовського,**
Л. Боровиковського,
Є.Гребінки
(відповідні розділи про життя і байкарський доробок названих авторів із підручників та додаткових джерел; конспекти байок, вказаних у переліку художніх текстів)
- Опрацювати тематичний блок „**Життєвий шлях і творча доля О. Духновича**”.
- **Законспектувати в читацький щоденник художні тексти**, винесені на обов'язкове прочитання.

Модуль 2

- **Підготувати конспект таких науково-критичних праць:**
 1. Євшан М. Релігія Шевченка // Євшан М. Критика; Літературознавство; Естетика / Упоряд. Н.Шумило. К., 1998.
 2. Зеров М. Куліш: „Чорна рада” // Зеров М. Твори: у 2 т. К., 1990. Т.2.
 3. Маланюк Є. Ранній Шевченко // Маланюк Є. Книга спостережень. К., 1995.
 4. Франко І. Темне царство // Франко І. Зібр. творів: у 50 т. К., 1980. Т.26.
 5. Франко І. Шевченкова „Марія” // Франко І. Зібр. творів: у 50 т. К., 1981. Т.30.
- **Законспектувати в читацький щоденник художні тексти**, винесені на обов'язкове вивчення.

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

І. Котляревський: *«Енеїда», «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник».*

Г. Квітка-Основ'яненко: *„Маруся”, „Сердешна Оксана”, „Щира любов», „Салдацький патрет”, „Конопотська відьма”, „Сватання на Гончарівці».*

П. Гулак-Артемівський: *„Пан та Собака”, будь-яка байка на вибір („Солопій та Хівря, або горох при дорозі”, „Тюхтій та Чванько”, „Цікавий і Мовчун”, „Лікар і Здоров'я”).*

Є. Гребінка: *„Човен”, „Чорние очи”; байки „Ведмежий суд”, „Будяк да Коноплиночка”, „Ячмінь”.*

Л. Боровиковський: *„Маруся”, „Бандурист”; байки „Суд”, „Багатий, бідний”, „Моя байка”, „Жіночий язичок”.*

В. Забіла: *„Гуде вітер вельми в полі”, „Повз двір, де мила живе”, „Човник”, „Соловей”.*

М.Петренко: *„Думи мої”, „Небо” („Дивлюсь я на небо...”).*

А.Метлинський: *„Смерть бандуриста”, „Рідна мова”, „Що діється на небесах...”.*

М.Костомаров: *„Спить Вкраїна та руїни”, „Соловейко”, балади „Явір, тополя і береза”, „Наталя”, драми «Переяславська ніч» і «Кремуцій Корд».*

М.Шашкевич: *„Слово до читателів руського язика”, новела-казка „Олена”.*

І.Вагилевич: *„Мадей”, „Жулин і Калина”.*

Я.Головацький: *„Два віночки”, „Весна”.*

О.Духнович: *„Піснь народна руська” („Вручаніє”), п'єса „Добродітель превішає багатство”.*

Т.Шевченко:

- *„Причинна”, „Утоплена”, „Тяжко-важко в світі жити...”, „Нащо мені чорні брови...”, „На вічну пам'ять Котляревському”, „До Основ'яненка”, поеми „Тарасова ніч”, „Гамалія”, „Гайдамаки”; „Перебендя”, „Думи мої, думи мої...”, „Катерина”, драма „Назар Стодоля”;*
- *„Три літа”, „Розрита могила”, „Чигирине, Чигирине...”, „Гоголю”, поеми „Сон („У всякого своя доля...”), „Кавказ”, „Єретик”, „Великий льох”, „І мертвим, і живим...”, „Наймичка”; „Заповіт”, „Стоїть в селі Суботові...”.*

„Холодний Яр”, цикл „Давидові псалми”, „За що ми любимо Богдана?..”;

- Цикл „В казематі”, поеми „Княжна”, „Чернець”, „Іржавець”, „Москалева криниця”; „Сон (Гори мої високіі..)”, „Полякам”, „Один у другого питаєм”, „А нумо знову віршувать”, „П.С.”, „І виріс я на чужині”, „У тієї Катерини...”, „І широкою долину...”, „Заступила чорна хмара”, „Лічу в неволі дні і ночі...”; повісті „Художник”, „Музикант”; „Журнал” (Щоденник).
- Поеми „Неофіти”, „Марія”, „Юродивий”, триптих „Доля”, „Муза”, „Слава”; „Сон (На панщині пшеницю жала...”, „Я не нездужаю, нівроку...”, „Ісаія. Глава 35”, „Осія. Глава XIV”, „Подражаніє XI псалму”, „Подражаніє Іезекиїлю”, „Марку Вовчку”, „Якби то ти, Богдане п'яний”, „Молитва”, „Світе ясний! Світе тихий!..”, „І Архімед, і Галілей...”, „О люди! Люди небораки...”, „Чи не покинуть нам, небого?..”.

П.Куліш: „Чорна рада”, оповідання „Орися”, „Гордовита пара”.

Тестові завдання

1. Представники якого літературного напрямку інтенсивно використовували у власній літературній творчості фольклорні сюжети, образи, жанри, художні прийоми, а також виявляли інтерес до фантастики і екзотики:
 - А** класицизм
 - Б** сентименталізм
 - В** реалізм
 - Г** романтизм

2. Про який з літературних напрямів перших десятиріч XIX ст. Д.Чижевський писав: *„Художня течія ... для кожного зі слов'янських народів мала виняткове значення... Для одних вона ознаменувала „воскресіння з мертвих”, для інших – перворідне, досі їм ще не знане національне усвідомлення, ще для інших – подолання національного безпам'ятства...”*:
 - А** класицизм
 - Б** просвітницький реалізм
 - В** сентименталізм
 - Г** романтизм

3. Автором “Енеїди” – першотвору, який переробив І.Котляревський, був:
 - А** Гомер
 - Б** Вергілій
 - В** А.Блюмауер
 - Г** П.Скаррон

4. Повне видання “Енеїди” І.Котляревського було здійснене у Харкові в:
 - А** 1798 р.
 - Б** 1808 р.
 - В** 1842 р.
 - Г** 1809 р.

5. Засновником і фундатором нової української прози був:
 - А** І.Котляревський
 - Б** Г.Квітка-Основ'яненко
 - В** Марко Вовчок
 - Г** П.Куліш

6. Хто в поемі І.Котляревського „Енеїда” каже такі слова:

*...Ти знаєш – дурень не бере:
У нас хоть трохи хто тямущий,
Уміє жити по правді суцїй,
То той, хоть з батька, то здере...*

 - А** Дідона

- Б** Еней
В Сивілла
Г Венера
Д Юнона
7. Вкажіть твір, який написано у руслі сентименталізму:
А „Тополя” Т.Шевченка
Б „Розставання” Л.Боровиковського
В „Маруся” Г.Квітки-Основ'яненка
Г „Чорна рада” П.Куліша
Д „Наталя” М.Костомарова
8. Хто супроводжує Енея (“Енеїда” І.Котляревського) пеклом:
А Дідона
Б Юнона
В Харон
Г Сивілла
9. Назвати ім'я богині Олімпу – матері Енея („Енеїда” І.Котляревського):
А Юнона
Б Венера
В Дідона
Г Геба
10. Про героїв якого твору О. Білецький писав: *“Цей людський світ – апофеоз тілесності, надзвичайної витривалості, здоров'я, що вихлюпується через край, повнокров'я. Це пройдисвіти, розбишаки, волоцюги – і в той же час лицарі, герої, титани...”*:
А “Гайдамаки” Т.Шевченка;
Б “Енеїда” І.Котляревського;
В “Чорна рада” П.Куліша;
Г “Чайковский” Є.Гребінки;
11. Хто з відомих літературних героїв волею автора був наділений відповідальністю за близьких йому людей: *«один за всіх не спав, він думав, мислив, умудрявся (бо сам за всіх і одвічав)»*:
А Богдан Хмельницький („Богдан” Є.Гребінки)
Б Сава Чалий („Сава Чалий” М.Костомарова)
В Еней (“Енеїда” І.Котляревського)
Г Евріал (“Енеїда” І.Котляревського)
12. Назвіть твір, що за жанровими ознаками є водевілем:
А “Москаль-чарівник” І.Котляревського
Б “Бой-жінка” Г.Квітки-Основ'яненка
В “Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка
Г “Наталка Полтавка” І.Котляревського

13. Якому творові Г.Квітка-Основ'яненко дає таке жанрове визначення: „латинська побрехенька, по-нашому розказана”:
- А** „Салдацький патрет”
 - Б** „Пархімове снідання”
 - В** „Підбрехач”
 - Г** „Мертвецький великдень”
14. Хто був літературним попередником українських байкарів XIX ст.:
- А** Лазар Баранович
 - Б** Феофан Прокопович
 - В** Григорій Сковорода
 - Г** Самійло Величко
15. Назвіть справжнє прізвище письменника, який виступив у літературі під псевдонімом Ієремія Галка:
- А** М.Костомаров
 - Б** А.Метлинський
 - В** П.Куліш
 - Г** Л.Боровиковський
16. Який драматичний твір першої половини XIX ст. є першою драмою ідей в українській літературі:
- А** „Наталка Полтавка” І.Котляревського
 - Б** „Дворянские выборы” Г.Квітки-Основ'яненка
 - В** „Сава Чалий” М.Костомарова
 - Г** „Переяславська ніч” М.Костомарова
17. Хто є прототипом образу Кремуція Корда із однойменної драми М.Костомарова:
- А** П.Куліш
 - Б** Т.Шевченко
 - В** М.Костомаров
 - Г** М.Гулак
18. Яка з тематично-стильових течій українського романтизму представлена творами „Спить Вкраїна...” М.Костомарова, „Старі пісні” О.Корсуна, „Кладовище” А.Метлинського:
- А** фольклорно-міфологічна
 - Б** фольклорно-історична
 - В** громадянська
 - Г** особистісно-психологічна
19. Укажіть, чий це опис: „*Та що ж то за дівка була! Висока, прямесенька, як стрілочка, чорнявенька, очиці – як тернові ягідки, брівоньки – як на шнурочку, личком червона, як панська рожка, що в саду цвіте, носочок так собі пряменький, з горбочком, а губоньки - як цвіточки розцвітають...*”?
- А** Наталки („Наталка Полтавка” І.Котляревського)

- Б** Дідони („Енеїда” І.Котляревського)
В Марусі („Маруся” Г.Квітки-Основ'яненка)
Г Галочки („Щира любов” Г.Квітки-Основ'яненка)
20. Назвіть прізвище українського поета-романтика, автора популярної пісні “Дивлюсь я на небо”:
А В.Забіла
Б Є.Гребінка
В А.Метлинський
Г М.Петренко
21. Яка із поданих нижче повістей Г. Квітки-Основ'яненка **НЕ** належить до групи сентиментально-реалістичних творів:
А „Щира любов”
Б „Божі діти”
В „Конотопська відьма”
Г „Козир-дівка”
22. Альманах, який своєю появою поклав початок західноукраїнському національному відродженню, це:
А “Ластівка”
Б “Зоря”
В “Син Русі”
Г “Русалка Дністровая”
23. Легка одноактна комедійна п'єса, в якій дія основана на інтризі та анекдотичному сюжеті:
А вертепна драма
Б фарс
В водевіль
Г драматична поема
24. З якого твору Г. Квітки-Основ'яненка поданий опис: „Що, я ж кажу, що живий не буде такий бридкий, як той намальований: пикатий, мордатий, та ще з здоровними усами, що не тільки горобцеві, та й чоловікові страшно. Мундер на ньому лепський...”?
А „Щира любов”
Б „Сердешна Оксана”
В „Пархімове снідання”
Г „Салдацький патрет”
25. Назвіть художній прийом, який використав В.Забіла у наведеній строфі:
*Гуде вітер вельми в полі! / Реве, ліс ламає;
 Плаче козак молоденький, / Долю проклинає:*
А персоніфікація
Б синекдоха
В паралелізм

Г інверсія

26. З якого твору такі рядки:
*„Той дурень, хто іде дурним панам служити,
 А більший дурень, хто їм дума угодити!”*
А „Ведмежий суд” Є.Гребінки
Б „Пан та Собака” П. Гулака-Артемівського
В „Багатий, бідний” Л. Боровиковського
Г „Мадей” І. Вагилевича
27. Яка з поданих характеристик концепції героя у романтизмі правильна:
А винятковий герой у виняткових обставинах;
Б герой поступається особистими почуттями перед державними обов’язками;
В герой демонструє всю складність психології і непередбачуваність поведінки людини;
Г визначальна риса героя – чуттєвість, емоційність;
Д герой стоїть на перехресті різних часів, культурних епох, це людина, яка не знає, куди йти, у що вірити.
28. Хто не входив до складу „Руської трійці”:
А Маркіян Шашкевич
Б Іван Вагилевич
В Григорій Ількевич
Г Яків Головацький
29. Укажіть драматичний твір, автором якого є Г. Квітка-Основ’яненко:
А „Наталка Полтавка”
Б „Назар Стодоля”
В „Шельменко – денщик”
Г „Москаль-чарівник”
30. У якому творі розділи починаються словами „*смутий та невеселий*”?
А „Олена” М.Шашкевича
Б „Сердешна Оксана” Г.Квітки-Основ’яненка
В „Наталка Полтавка” І.Котляревського
Г „Конотопська відьма” Г.Квітки-Основ’яненка
31. Початкові строфи якого твору Т. Шевченка стали народною піснею “Реве та стогне Дніпр широкий”?
А Причинна”
Б “Тополя”
В “Сон”
Г „Утоплена”

32. Хто із дослідників написав статтю „Ранній Шевченко”, де обґрунтував тезу про романтизм як основу стилю першого періоду творчості поета:
- А** І.Франко
 - Б** С.Єфремов
 - В** П.Куліш
 - Г** Є.Маланюк
33. Вкажіть головний мотив поезії „Ісаія. Глава 35”:
- А** мотив героїчного минулого України
 - Б** мотив самозречення
 - В** мрії про нове суспільство
 - Г** мотив самотності
34. У котрій із поем Т. Шевченка змальована картина „генерального мордобиття” (І. Франко)?
- А** „Наймичка”
 - Б** „Сон”
 - В** „Гайдамаки”
 - Г** „Кавказ”
35. Слова з поеми „Катерина”
- ...Дура, отвяжися!
Возьмите прочь безумную!..
Возьмите прочь! Что ж вы стали?*
- належать:
- А** москалеві, батькові сина Катерини
 - Б** батькові Катерини
 - В** панові, до якого просилася наймитувати Катерина
 - Г** управителю помістя, в якому жила Катерина
36. Поему „Кавказ” Т.Шевченко присвятив:
- А** В. Рєпніній
 - Б** Миколі І
 - В** Я. де Бальмену
 - Г** В. Жуковському
37. Повість Т. Шевченка „Художник” написана:
- А** під час першої подорожі на Україну
 - Б** у роки заслання
 - В** під час перебування у Ширяєва
 - Г** в останні роки життя
38. Укажіть, кому з персонажів роману „Чорна рада” належать слова: „Зложити докупы обидва береги Дніпрові, щоб обидва ... приклонились під одну булаву! Виженем недоляшка з України, одтиснем ляхів до самої Случі – і буде велика одностайна Україна”:
- А** Сомкові

- Б** Кирилові Туру
В Брюховецькому
Г Шраму
39. Кульмінацією роману Пантелеймона Куліша „Чорна рада” є
А викрадення Лесі
Б вибори гетьмана
В похорон війтенка
Г поразка Сомка
40. Характеристика якого героя роману П.Куліша „Чорна рада” подана в таких рядках: „Здоровенний козарлюга. Пика широка, засмалена на сонці; сам опасистий; довга, густа чуприна, піднявшись перше вгору, спадала за ухо, як кінська грива; уси довгі, униз позакручавані...”:
А Брюховецького
Б Шрама
В Кирила Тура
Г Васюти
41. З якого твору Т.Шевченка ці поетичні рядки:
*Ми не лукавили з тобою,
 Ми просто йшли; у нас нема
 Зерна неправди за собою.
 Ходімо ж доленько моя!
 Мій друже, вбогий, нелукавий!?*
А “Марку Вовчку”
Б “Доля”
В “Слава”
Г „Муза”
42. „Чорна рада” за жанром – це
А лицарський роман
Б пригодницький роман
В історичний роман-хроніка
Г соціально-побутовий роман
43. У романі „Чорна рада” П.Куліша виражено ознаки
А модернізму
Б реалізму
В сентименталізму
Г романтизму
44. З якого твору Шевченка наведено уривок:
*Наша дума, наша пісня
 Не вмре, не загине...
 От де, люде, наша слава,
 Слава України?*
А „Мені однаково”

- Б** „Сон”
- В** „До Основ'яненка”
- Г** „Думи мої, думи мої...”

45. Чий портрет (роман „Чорна рада”) змальовано у наведеному уривку: *„Довга, до самого пояса, борода... процвіла сивинами; а по виду дідусь просіяв таким світлом; співаючи, підведе вгору очі, наче бачить таке, чого видющий зроду не побачить...”*:
- А** Шрама
 - Б** Божого чоловіка
 - В** Пугача
 - Г** Брюховецького
46. В основі головної сюжетної лінії роману „Чорна рада” лежить
- А** війна з ляхами
 - Б** вибори гетьмана
 - В** кохання Лесі і Петра
 - Г** історія життя Шрама
47. Хто з персонажів роману „Чорна рада” казав такі слова: *„Як треба рятувати Україну, байдуже мені і літа, і роки”*?
- А** Брюховецький
 - Б** Сомко
 - В** Черевань
 - Г** Шрам
48. З якого твору Т.Шевченка подано уривок:
- Слава тобі, любомудре,
Чеху-слав'янине!
Що не дав ти потонути
В німецькій пучині
Нашій правді. Твоє море
Слав'янськеє, нове!..*
- А** „Сон”
 - Б** „Кавказ”
 - В** „Єретик”
 - Г** „Неофіти”
49. До якого періоду творчості Т. Шевченка належить драма „Назар Стодоля”:
- А** раннього періоду
 - Б** періоду „трьох літ”
 - В** періоду заслання
 - Г** останнього періоду творчості
50. Хто сказав про Шевченка такі слова: *„Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури”*?
- А** М.Рильський
 - Б** Леся Українка

- В** І.Франко
Г О.Маковей
51. На біблійну тематику написана поема Т. Шевченка:
А „Катерина”
Б „Марія”
В „Наймичка”
Г „Сон”
52. Чий портрет намалював К. Брюллов, щоб викупити Т.Шевченка з кріпацтва:
А І.Сошенка
Б Є.Гребінки
В В.Жуковського
Г свій власний
53. Матеріали якого літопису використав П. Куліш для написання роману „Чорна рада”:
А Літопису Руського
Б Галицько-Волинського літопису
В Літопису Самовидця
Г Історії Русів
54. Маруся Ковбанівна та Прохор Осауленко – персонажі твору П. Куліша
А „Чорна рада”
Б „Січові гості”
В „Гордовита пара”
Г „Дівоче серце”

МОДУЛЬ 1

Тренувальні тестові завдання

Варіант 1

1. Чому Наум Дрот, герой повісті „Маруся”, спочатку не схотів мати Василя за зятя?
 - А** Василь був сиротою
 - Б** Василь був ледарем і пияком
 - В** Василь мав іти на військову службу
 - Г** Василь був кріпаком
2. Про кого з героїв «Енеїди» І.Котляревського сказано:

*... Тоді кружляв сивуху
І оселедцем заїдав;
Він, сьому випивши осьмуху,
Послідки з кварти випивав?*

 - А** про Енея
 - Б** про Зевса
 - В** про Нептуна
 - Г** про Еола
3. З якого твору персонаж на ім'я Гнат Голий?
 - А** „Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка
 - Б** „Енеїда” І.Котляревського
 - В** „Назар Стодоля” Т.Шевченка
 - Г** „Сава Чалий” М.Костомарова
 - Д** „Олена” М.Шашкевича
4. „Голос радості”, „Добродітель превішає багатство” – це твори
 - А** М.Костомарова
 - Б** М.Шашкевича
 - В** М.Петренка
 - Г** Є.Гребінки
 - Д** О.Духновича
5. З якого твору такі рядки:

*„Той дурень, хто іде дурним панам служити,
А більший дурень, хто їм дума угодити!”*

 - А** „Ведмежий суд” Є.Гребінки
 - Б** „Пан та Собака” П.Гулака-Артемівського
 - В** „Багатий, бідний” Л.Боровиковського
 - Г** „Мадей” І.Вагилевича
 - Д** „Пан Шульпіка” М.Костомарова
6. Визначте персонажа за цим описом: „Хлопець гарний, русявий, чисто підголений; чуб чепурний, уси козацькі, очі веселенькі, як зірочки; на виду рум'яний, моторний,

звичайний; жупан на ньому синій і китаєва юпка, поясом з аглицької каламайки підперезаний...”:

- А** Петро („Наталка Полтавка” І.Котляревського)
- Б** Василь („Маруся” Г. Квітки-Основ'яненка)
- В** Сава Чалий („Сава Чалий” М.Костомарова)
- Г** Наум Дрот („Маруся” Г.Квітки-Основ'яненка)
- Д** Олексій („Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка)

7. З якого твору поданий уривок:

*Грім напусти на нас, Боже, спали нас в пожарі,
Бо і в мені, і в бандурі вже глас замирає!
Вже не гримітиме, вже не горітиме, як в хмарі,
Пісня в народі, бо вже наша мова конає!*

- А** „Смерть бандуриста” А.Метлинського
- Б** „Співець Митуса” М.Костомарова
- В** „Думи мої” М.Петренка
- Г** „Бандурист” А.Боровиковського
- Д** „Український бард” Є.Гребінки

8. У якому творі головна героїня рятує свого коханого, парубка Левка, від несправедливого засудження?

- А** Наталка („Наталка Полтавка” І.Котляревського)
- Б** Маруся („Маруся” Г. Квітки-Основ'яненка)
- В** Уляна („Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка)
- Г** Олена („Олена” М.Шашкевича)
- Д** Ївга („Козир-дівка” Г. Квітки-Основ'яненка)

9. З якої поезії поданий уривок:

*Ой як вірно мене любиш,
Будем жить з тобою
Цілий вік, моє серденько,
Як риба з водою.*

- А** „Повз двір, де мила живе” В.Забіли
- Б** „До вас” А.Метлинського
- В** „Пісня моя” М.Костомарова
- Г** „Чорніє очі” Є.Гребінки
- Д** „Голос радості” О.Духновича

10. У якому творі розділи починаються словами „смутий та невеселий”?

- А** „Олена” М.Шашкевича
- Б** „Сердешна Оксана” Г.Квітки-Основ'яненка
- В** „Наталка Полтавка” І.Котляревського
- Г** „Конотопська відьма” Г.Квітки-Основ'яненка
- Д** „Чайковський” Є.Гребінки

11. Установіть відповідність між персонажем п'єси „Наталка Полтавка” і його цитатною характеристикою.

А	Возний	1	„Не багата я і проста, но чесного роду”
Б	Наталка	2	„Хапун такий, що й з рідного батька злупить”
В	Терпилиха	3	„Убожество моє і старість силують мене швидше заміж тебе віддати”
Г	Виборний	4	„Без роду, без племені, без талану і без приюту”
		5	„Хитрий, як лисиця, і на всі сторони мотається, де не посій, там і уродиться...”

Варіант 2

1. Укажіть, чий це опис: *„Та що ж то за дівка була! Висока, прямесенька, як стрілочка, чорнявенька, очиці – як тернові ягідки, брівоньки – як на шнурочку, личком червона, як панська рожа, що в саду цвіте, носочок так собі пряменький, з горбочком, а губоньки - як цвіточки розцвітають, і меж ними зубоньки – неначе жарнівки, як одна, на ниточці нанизані”?*
- А** Наталки („Наталка Полтавка” І.Котляревського)
Б Дідони („Енеїда” І.Котляревського)
В Марусі („Маруся” Г.Квітки-Основ'яненка)
Г Галочки („Щира любов” Г.Квітки-Основ'яненка)
Д Уляни („Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка)
2. Кому присвячено повість „Сердешна Оксана”?
- А** Т.Шевченкові
Б матері Г.Квітки-Основ'яненка
В Марку Вовчку
Г І.Котляревському
Д дружині Г.Квітки-Основ'яненка
3. Хто написав твори „Діти слави”, „Кремуцій Корд”?
- А** Є.Гребінка
Б М.Петренко
В М.Устиянович
Г М.Костомаров
Д В.Забіла
4. У якому творі є такий персонаж – відставний солдат Осип Скорик?
- А** „Москаль-чарівник” І.Котляревського

- Б** „Конотопська відьма” Г.Квітки-Основ'яненка
В „Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка
Г „Сава Чалий” М.Костомарова
Д „Добродітель перевищає багатство” О.Духновича

5. З якого твору поданий уривок:

*... На третій день, підвередившись
п'ятаками,*

Умер Лука – Луки, як не було.

Ми думаємо віки жить,

А смерть стоїть

Не за горами – за плечима.

- А** „Ведмежий суд” Є.Гребінки
Б „Скарб” Л.Боровиковського
В „Тюхтій та Чванько” П.Гулака-Артемівського
Г „До вас” А.Метлинського
Д „Ода Сафо” І.Котляревського

6. Визначте персонажа, про якого йдеться в уривку: „Хоч парень собі й чепурний був, а тут і у неділеньку святу не брав білої сорочки, та й – прощайте у сім слові – китаєвих синіх штанів на ніч не знімав, так, сердега, у них і ночував... Зоставшись сам у світлиці, сів на лавці: голова йому нечесана, чуб не підголений, пика невмита, очі заспані, уси розкудовчені, сорочка розхристана...”.

- А** Наум Дрот
Б Прокіп Пістряк
В отець Венедикт
Г Микита Забрьоха
Д Дем'ян Халявський

7. З якого твору поданий уривок:

Бо долі ще змалу здаюся не любий,

Я наймит у неї, хлопцюга прибудний;

Чужий я у долі, чужий у людей:

Хіба ж хто кохає нерідних дітей?

- А** „Що діється на небесах” А.Метлинського
Б „Туга за родиною” Я.Головацького
В „Човник” В.Забіли
Г „Дивлюсь я на небо...” М.Петренка
Д „Журба” Л.Боровиковського

8. З якої балади подано уривок:

Тече річка в вік із віка,

Та води не спали;

А Гриценька в два неділі

В душину сховали...

*Овдовіла Марусенька –
Сама захворала
Й до своєї могилюньки
Чари проклинала...*

- А** „Маруся” Л.Боровиковського
- Б** „Мадей” І.Вагилевича
- В** „О Наливайку” М.Шашкевича
- Г** „Чарівниця” Л.Боровиковського
- Д** „Пан Шульпіка” М.Костомарова

9. У якому творі діють такі персонажі, як Многомав, Чесножив, Богумила?

- А** „Наталка Полтавка” І.Котляревського
- Б** „Добродітель перевищає багатство” О.Духновича
- В** „Сватання на Гончарівці” Г.Квітки-Основ'яненка
- Г** „Переяславська ніч” М.Костомарова
- Д** „Москаль-чарівник” І.Котляревського

10. Укажіть автора поезій, що стали народними піснями, „Не щєбечи, соловейку...”, „Гуде вітер вельми в полі”.

- А** В.Забіла
- Б** Є.Гребінка
- В** Л.Боровиковський
- Г** А.Метлинський
- Д** М.Костомаров

11. Установіть відповідність між персонажем поеми „Енеїда” і його цитатною характеристикою або реплікою.

А	Сивілла	1	„Розумна пані і моторна, / Для неї трохи сих імен. /Трудяща, дуже працьовита, / Весела, гарна, сановита.../ Біднятка, що була вдова...”
Б	Еней	2	„Ти знаєш - дурень не бере...”
В	Зевс	3	„Годів із дев'ятнадцять мав, / Де усу будуть, пушок м'якенький / біленьку шкуру пробивав; / Та був одвага і завзятий...”
Г	Дідона	4	„Ласкавий, гарний і проворний, / І гострий, як на бритві сталь...”
		5	„Та цитуйте, чортові сороки ...”

МОДУЛЬ № 2
Тренувальні тестові завдання

Варіант 1

1. Початкові строфи якого твору Т.Шевченка стали народною піснею “Реве та стогне Дніпр широкий”?
А Причинна”
Б “Тополя”
В “Сон”
Г „Утоплена”
2. У якому творі діють такі персонажі: Брюлов, Штернберг, Венеціанов?
А “Музикант” (Т.Шевченко);
Б “Художник” (Т.Шевченко);
В “Кулик” (Є.Гребінка)
Г „Чорна рада” (П.Куліш)
3. З якого твору Т.Шевченка ці слова:

*Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь...?*

А „Великий льох”
Б „Кавказ”
В „І мертвим, і живим...”
Г „Сон”
4. Вкажіть вірші, що входять до циклу „В казематі”.
5. Назвіть твори Шевченка, написані у ранній період творчості.
6. До якого античного образу звертається Т.Шевченко у поемі „Кавказ”?
7. В який період творчості написано повість Шевченка „Музикант”?
8. З якого твору Т.Шевченка поданий уривок:

*Тихесенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Між ярами над ставами верби
зеленіють...?*

А „Наймичка”
Б „Кавказ”
В „Катерина”
Г „Сон”
9. Назвіть балади Т.Шевченка.
10. Кульмінацією роману Пантелеймона Куліша „Чорна рада” є

- А** викрадення Лесі
- Б** вибори гетьмана
- В** похорон війтенка
- Г** поразка Сомка

11. Характеристика якого героя роману П.Куліша „Чорна рада” подана в таких рядках: *„Здоровенний козарлюга. Пика широка, засмалена на сонці; сам опасистий; довга, густа чуприна, піднявшись перше вгору, спадала за ухо, як кінська грива; уси довгі, униз позакручавані...”*:

- А** Брюховецького
- Б** Шрама
- В** Кирила Тура
- Г** Васюти

12. Установіть відповідність за **назвою твору Тараса Шевченка та його цитованим уривком**

1	„Сон„ („У всякого своя доля...„)	А	„Он глянь, – у тім раю, що ти покидаєш, Латану свитину з каліки знімають, З шкурою знімають, бо нічим обуть Княжат недорослих...”
2	„Кавказ„	Б	„І спочинуть невольничі Утомлені руки, І коліна одпочинуть, кайданами куті!..”
3	„І мертвим, і живим...„	В	„Наша дума, наша пісня Не вмре, не загине... Од де, люде, наша слава, Слава України ”
4	„Ісаія. Глава 35”	Г	„Якби ви з нами подружились, Багато б дечому навчились! У нас же й світа як на те - Одна Сибір неісходима...”
		Д	„Бо хто матір забуває, Того Бог карає, Того діти цураються, В хату не пускають”

13. Установіть відповідність між **жанром і назвою твору П.Куліша:**

1	Історичний роман	А	„Магомет і Хадиза”
2	Ідилія	Б	„До кобзи”
3	Поезія	В	„Чорна рада”
4	Поема	Г	„Орися”
		Д	„Січові гості”

Варіант 2

1. Який із творів Т.Шевченка закінчується такими словами:

*...Встане Україна,
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!..?*

- А** “Великий льох”
- Б** “Пророк”
- В** “Давидові псалми”
- Г** „Ісаія. Глава 35”

2. З якого твору Т.Шевченка ці поетичні рядки:

*Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж доленько моя!
Мій друже, вбогий, нелукавий!?*

- А** “Марку Вовчку”
- Б** “Доля”
- В** “Слава”
- Г** „Муза”

3. З якого твору Шевченка подані рядки:

*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая?*

- А** “Великий льох”
- Б** „Кавказ”
- В** „І мертвим, і живим...”
- Г** „Сон”

4. Назвіть персонажів поеми Т.Шевченка „Гайдамаки.

5. Вкажіть твори Шевченка, написані в останні роки його життя.

6. З якого твору Шевченка наведено уривок:

*Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України?*

- А** „Мені однаково”
- Б** „Сон”
- В** „Заповіт”
- Г** „До Основ'яненка”

7. До якого поетичного циклу увійшла поезія Т.Шевченка „Садок вишневий коло хати”?

8. Історичною основою якої поеми Шевченка є національно-визвольна боротьба чехів під керівництвом Яна Гуса?

9. Назвіть твори Т.Шевченка на історичну тематику.

10. В основі головної сюжетної лінії роману „Чорна рада” лежить

А війна з ляхами

Б вибори гетьмана

В кохання Лесі і Петра

Г історія життя Шрама

11. Хто з персонажів роману „Чорна рада” казав такі слова: „Як треба рятувати Україну, байдуже мені і літа, і роки”?

А Брюховецький

Б Сомко

В Черевань

Г Шрам

12. Установіть відповідність між **жанром та твором Т.Шевченка**

1	Послання	А	„Мені однаково”
2	Ліричний вірш	Б	„Кавказ”
3	Історична поема	В	„Гайдамаки”
4	Соціально-побутова поема	Г	„І мертвим, і живим”
		Д	„Катерина”

13. Установіть відповідність між **характеристикою та персонажем роману „Чорна рада”**:

1	Сомко	А	„Викупляв невольників із неволі. Іще ж до того знав він лічити усілякі болісті і замовлять усякі рани...”
2	Тур	Б	„Здоровенний козарлюга. Пика широка, засмалена на сонці; сам опасистий; довга, густа чуприна, піднявшись перше вгору, спадала за ухо, як кінська грива...”
3	Чорногор	В	„...був молодий, високий козак, тільки щось азіатське; зараз і видно, що не нашого поля ягода...”
4	Петро	Г	„... був воїн уроди, возраста і красоти зіло дивної” (пишуть у літописах); „був високий, огрядний собі пан, кругловидий, русявий; голова в кучерях, як у золотому вінку...”
5	Божий чоловік	Д	

Варіант 3

1. З якого твору Т.Шевченка ці поетичні рядки:

*Вернулися запорожці,
Принесли з собою
В Гетьманщину той чудовний
Образ Пресвятої.
Поставили в Іржавиці
В мурованім храмі.
Отам вона й досі плаче
То за козаками?*

- А** “Гамалія”
Б “Іржавець”
В “Іван Підкова”
Г „Ісаія. Глава 35”

2. З якого твору Т.Шевченка ці поетичні рядки:

*Мій Боже милий, як-то мало
Святих людей на світі стало.
Один на другого кують
Кайдани в серці. А словами,
Медоточивими устами
Цілюються...?*

- А** “Подражаніє 11 Псалму”
Б “Ісаія. Глава 35”
В “Я не нездужаю нівроку...”
Г “Марку Вовчку”

3. У яких творах Т.Шевченко виводить образ матері?

4. З якого твору Шевченка рядки:

*... Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх поставлю
слово?*

- А** “Подражаніє 11 Псалму”
Б „Ісаія. Глава 35”
В „Не нарікаю я на Бога”
Г „Я не нездужаю, нівроку...”

5. Назвіть твори Шевченка, написані у період заслання.

6. У вступі до якого твору Шевченко писав:

*Все йде, все минає – і краю немає.
Куди ж воно ділось? Відкіля взялось?
І дурень, і мудрий нічого не знає.
Живе... умирає... одно зацвіло,
А друге зав'яло, навіки зав'яло...?*

- А** “Іван Підкова”

Б „Я не нездужаю, нівроку...”

В „Гайдамаки”

Г „Катерина”

7. Кульмінаційним моментом основної сюжетної лінії роману „Чорна рада” є

А сама Чорна рада

Б смерть Сомка і Шрама

В одруження Лесі і Петра

Г викрадення Лесі Кирилом Туром

8. Про кого з персонажів „Чорної ради” йдеться: „Він добрий був син і щирий козак, краще йому з нудьги загинути, ніж панотця навек преогорчити і золоту свою славу гряззю закаляти”?

А про Кирила Тура

Б про Петра Шраменка

В про Якіма Сомка

Г про Богдана Чорногора

9. Установіть відповідність між **фрагментом твору Шевченка і його назвою**

1	„До Основ'яненка”	А	„Реве та стогне Дніпр широкий...”
2	„Катерина”	Б	„Наша дума, наша пісня, не вмре, не загине...”
3	„Заповіт”	В	„Кохайтесь, чорнобриві, та не з москалями...”
4	„Мені однаково”	Г	„Кайдани порвіте, і вражою злою кров'ю волю окропіте...”
		Д	„Та не однаково мені, як Україну злії люде присплять...”

10. Установіть відповідність **між вчинком та персонажем роману „Чорна рада”**:

1	Петро	А	Переплив р. Случ під кулями
2	Тур	Б	Лікував та викупляв з неволі людей
3	Сомко	В	Обіцяв, що всі люди в Україні будуть рівні
4	Божий чоловік	Г	Заявляв: „Чужою смертю я волі купувати не хочу”
5	Брюховецький	Д	

КОМПЛЕКС КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З КУРСУ „ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ”

1. Головні тенденції розвитку української літератури перших десятиріч XIX ст.
2. „Енеїда” – перший твір нової української літератури. Історія написання та видання твору.
3. Тема, ідея, жанрові особливості поеми „Енеїда” І. Котляревського.
4. Образи Енея і троянців у поемі “Енеїда” І. Котляревського.
5. Сильовий синкретизм поеми І. Котляревського „Енеїда”.
6. Жанрові особливості, характер драматичного конфлікту у п’єсі „Наталка Полтавка” І. Котляревського.
7. Новаторство І. Котляревського-драматурга.
8. Система образів-персонажів п’єси „Наталка Полтавка” І. Котляревського.
9. Загальна характеристика бурлескно-реалістичних творів Г. Квітки-Основ’яненка. Ідейний зміст оповідання „Салдацький патрет”.
10. Особливості сентиментально-реалістичних творів Г. Квітки-Основ’яненка («Маруся», «Сердешна Оксана»).
11. Сатирична спрямованість повісті Г. Квітки-Основ’яненка „Конотопська відьма”.
12. Жанр, проблематика, образна система п’єси Г. Квітки-Основ’яненка «Сватання на Гончарівці».
13. Творчість П. Гулака-Артемівського (поезії, байки).
14. Новаторство байкарської спадщини Є. Гребінки.
15. Байкарський доробок Л. Боровиковського.
16. Національні особливості українського романтизму, його жанрове багатство, тематично-стильові течії.
17. Харківська школа романтиків.
18. Художня своєрідність та ідейний зміст романтичної лірики Л. Боровиковського.
19. Ідейно-стильові особливості поезії А. Метлинського.
20. Художній світ лірики В. Забіли.
21. Головні мотиви та поетика лірики М. Петренка.

22. Жанр балади в українській літературі першої половини XIX століття (твори Л. Боровиковського, М. Костомарова, Т. Шевченка).
23. Художній світ поезії М.Костомарова.
24. Драматичні твори М.Костомарова – перші зразки історико-романтичної драматургії у новій українській літературі («Переяславська ніч», «Кремуцій Корд»).
25. Значення діяльності „Руської Трійці” у становленні та розвитку нової української літератури в Західній Україні. Основні напрями діяльності угруповання.
26. Композиція, зміст альманаху „Русалка Дністровая”. Значення альманаху для становлення нової української літератури в Західній Україні.
27. Творчість М.Шашкевича.
28. Художній світ О.Духновича.
29. Творчість Т. Шевченка у критиці та літературознавстві.
30. Роль І. Франка у дослідженні творчості Т.Шевченка.
31. Сучасні трактування художнього доробку Т. Шевченка.
32. Ранній період творчості Т. Шевченка: основні мотиви, жанрово-стильова своєрідність (загальна характеристика).
33. Жанр балади у ранній творчості Т. Шевченка („Причинна”, „Утоплена”).
34. Концепція образу Перебенді в однойменному творі поета.
35. Історична тема у поемах Т. Шевченка „Тарасова ніч”, „Гамалія”. Романтична концепція героя у поемах.
36. Джерела написання, ідейний зміст, проблематика поеми Т. Шевченка „Гайдамаки”.
37. Образна система, художні особливості поеми Т. Шевченка „Гайдамаки”.
38. Проблематика та художня своєрідність поеми “Катерина” Т. Шевченка.
39. Загальна характеристика другого періоду творчості Т. Шевченка (основні мотиви, жанрово-стильові особливості, художня мова).
40. Оцінка національної історії у поезіях „Розрита могила”, „Чигирине, Чигирине...”, „Холодний Яр”, „Стоїть в селі Суботові...” Т. Шевченка.

41. Характер сюжету і композиції поеми Т. Шевченка „Сон”. І. Франко про поему.
42. Образна система поеми „Сон” Т. Шевченка і засоби її моделювання.
43. Ідейно-тематична спрямованість поеми „Кавказ”. Образи-символи у творі.
44. Жанрово-стильові особливості поеми „І мертвим, і живим...”. Філософський зміст поеми, її актуальність.
45. Особливості композиції та стилю поеми „Великий льох”.
46. Образ жінки-матері у поемі Т. Шевченка „Наймичка”. І. Франко про поему.
47. Поема “Єретик” Т. Шевченка. Героїчні і сатиричні елементи поеми.
48. “Назар Стодоля” Т. Шевченка в контексті розвитку української драматургії ХІХ століття.
49. Основні мотиви, жанрова та стильова своєрідність „невольничої” лірики Т. Шевченка.
50. Ідейно-художнє новаторство циклу Т. Шевченка „В казематі”.
51. Ідейний зміст, композиція, образна система поеми „Москалева криниця” Т. Шевченка.
52. Творчість останніх років життя Т. Шевченка (основні мотиви, образні доміанти, художні особливості).
53. Ліричний триптих Т. Шевченка „Доля”, „Муза”, „Слава”: ідейно-художні особливості.
54. Ідейно-стильові параметри, образний світ поеми „Неофіти”.
55. Злободенність соціальної проблематики незакінченої поеми Т. Шевченка “Юродивий”.
56. Еволюція образу матері в творчості Т. Шевченка (на матеріалі поем “Катерина”, “Наймичка”, “Неофіти”).
57. Проза Т. Шевченка у контексті його творчого доробку (тематика, проблематика, жанрово-стильові особливості).
58. Повість Т. Шевченка „Художник”: ідейний зміст, композиція, особливості нарації.
59. Концепція особистості в повісті Т. Шевченка „Музикант”.

60. Історико-культурний контекст циклу Т. Шевченка „Давидові псалми”.
61. Біблійні образи та мотиви у поезіях „Ісаія. Глава 35”, „Осія. Глава XIV”, „Подражаніє XI псалму”, „Подражаніє Іезекиїлю”.
62. Поема Т. Шевченка „Марія”: особливості переосмислення євангельського сюжету, поетика твору.
63. Життєвий шлях і творча доля П. Куліша.
64. Жанр історичного роману у доробку П. Куліша. Джерела написання, історія видання „Чорної ради”.
65. Сюжетно-композиційні особливості роману П. Куліша „Чорна рада”.
66. Образна система роману „Чорна рада” П. Куліша.
67. Сильові ознаки, художня мова роману „Чорна рада” П. Куліша.
68. Художнє осмислення історії України в романі «Чорна рада» П. Куліша.
69. «Мала» проза П. Куліша (оповідання «Орися», «Гордовита пара»).
70. Композиційні та стильові ознаки оповідань П. Куліша „Орися”, „Гордовита пара”.

ЛІТЕРАТУРА

I. Підручники, посібники

1. Історія української літератури ХІХ століття: У 2 кн. / За ред. М.Жулинського. К., 2005. Кн.1.
2. Історія української літератури ХІХ ст.: У 3 кн. / За ред. М.Яценка. К., 1996, 1997. Кн.1-2.
3. Історія української літератури: У 8 т. К., 1968. Т.3-5.
4. Історія української літератури (Перші десятиріччя ХІХ століття) / За ред. П.Хропка. К., 1992.
5. Історія української літературної критики та літературознавства: Хрестоматія: У 3 кн. / За ред. П.Федченка. К., 1996. Кн.1.

II. Додаткова література

1. Айзеншток І. Українські поети-романтики // Українські поети-романтики 20–40-х років ХІХ ст. К., 1986.
2. Антонович Д. Триста років українського театру: 1619 – 1919. К., 2003.
3. Баган О. Літературний романтизм: ідеологія, естетика, стиль // Дивослово. 2011. № 3.
4. Балей С. З психології творчості Шевченка. Черкаси, 2001.
5. Барабаш Ю. „Коли забуду тебе, Єрусалиме...”: Гоголь і Шевченко. – Х., 2001.
6. Барабаш Ю. Просторінь Шевченкового Слова. К., 2011.
7. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: Імператив України: Історіо- й націософська парадигми. К., 2004.
8. Білецький О. Українська література серед інших літератур світу // Білецький О. Збір. праць: у 5 т. К., 1965. Т. 2.
9. Бовсунівська Т. Історія української естетики першої половини ХІХ ст. К., 2001.
10. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. К., 1998.
11. Бойко Ю. Творчість Тараса Шевченка на тлі західноєвропейської літератури // Бойко Ю. Вибрані праці. К., 1992.
12. Бондар Л. Шевченків “Кобзар” 1840 р.: долання стереотипів // Українська філологія: школи, постаті, проблеми: Збірник наукових праць Міжнародної наукової конференції, присвяченої 150-річчю від дня заснування

- кафедри української словесності у Львівському Університеті.
– Львів, 1999. Ч.І. С.241-247.
13. Бондар Л. Шість світів “Причинної” // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Харків, 1995. Т. 5. С. 91-102.
 14. Бондар Л. Універсум «Причинної» // Слово і час. 2005. № 3.
 15. Бондар М. “Дівча любе, чорнобриве...” // Слово і час. 1998. № 3.
 16. Бондар М. Афанасьєв-Чужбинський Олександр // Шевченківська енциклопедія: Робочий зошит А. К., 2004.
 17. Бондар М. Діалог з історичним часом: формування нової української літератури // Київська старовина. 1999. № 5.
 18. Бондар М. Нова українська література. К., 2003.
 19. Борзенко О. Сентиментальна “провінція” (Нова українська література на етапі становлення). Харків, 2006.
 20. Бурлеск і травестія в українській поезії першої половини ХІХ ст. / Упоряд., підгот. текстів, передм. та прим. Г.Нудьги. К., 1959.
 21. Вільна Я. Історико-літературний феномен критичної інтерпретації творчості Г.Квітки-Основ'яненка: монографія. К., 2005.
 22. Волинь філологічна: Текст і контекст: Творчість Левка Боровиковського в контексті слов'янського романтизму. Луцьк, 2007. Вип. 2.
 23. Гнатюк М. Українська поема першої половини ХІХ століття: Проблеми розвитку жанру. К., 1975.
 24. Гончар О.І. Зачарований небом: Романтичний світ М.Петренка – поета ХІХ ст. // Слово і час. 1997. №11–12.
 25. Гончар О. Микола Костомаров: постать історика на тлі епохи. К.: Інститут історії України НАН України, 2017.
 26. Гончар О. Просвітительський реалізм в українській літературі. Жанри і стилі. К., 1989.
 27. Гончар О. Українська література передшевшенківського періоду і фольклор. К., 1982.
 28. Горський В. Історія української філософії: Курс лекцій. К., 1991.
 29. Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. К., 2003.
 30. Грабович Г. Поет як міфотворець: Семантика символів у творчості Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і авториз. К., 1998.

31. Грабович Г. Семантика котляревщини // Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. К., 2003.
32. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ ст.). Тернопіль, 1999.
33. Грушевський М. Історія української літератури у 6-ти томах. Т.1-3. К., 1993.
34. Гуляк А. Становлення українського історичного роману. К., 1997.
35. Гундорова Т. Повернений Рим, або "Енеїда" Котляревського // Сучасність. 2000. № 4.
36. Демчук Н. Інтер'єр у прозі Т.Шевченка. Львів, 1999.
37. Демчук Н. Пейзаж у прозі Т.Шевченка. Львів, 1999.
38. Демчук Н. Портрет у прозі Т.Шевченка. Львів, 1999.
39. Деркач Б. Павло Білецький-Носенко. Життя і творчість. К., 1988.
40. Донцов Д. Літературна есеїстика. Дрогобич, 2009.
41. Євшан М. Критика; Літературознавство; Естетика. К., 1998.
42. Єременко О. Українська балада ХІХ століття (Історія жанру): монографія. Суми, 2004.
43. Єфремов С. Історія українського письменства. К., 1993.
44. Жулинський М. Слово і доля: [Українські письменники ХІХ – ХХ ст.]: навч. посібник. К., 2002.
45. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу. К., 1997.
46. Задорожна Л. Євген Гребінка: Літературна постать. К., 2000.
47. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка. К., 1994.
48. Зарва В. Просвітництво: тлумачення, витоки, сутність // Слово і час. 2009. № 4.
49. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. К., 2006.
50. Зеров М. Українське письменство. К., 2003.
51. Івакін Ю. Поезія Т.Шевченка періоду заслання. К., 1984.
52. І.П.Котляревський – перший класик нової української літератури: зб. наук. статей: у 2 ч. Полтава, 1998.
53. І.П.Котляревський у критиці та документах. К., 1959.
54. Іванишин П. Національний спосіб розуміння в поезії Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко: монографія. К., 2008.
55. Івашків В. Українська романтична драма 30–80-х років ХІХ ст. К., 1990.

56. Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – початку ХХ ст.: Зб. статей / за ред. М.Яценка. К., 1987.
57. Калениченко Н. Українська література ХІХ ст.: Напрями, течії. К., 1977.
58. Камінчук О. Поетика української романтичної лірики: Проблеми просторової організації поетичного тексту. К., 1998.
59. Кирило-Мефодіївське товариство: В 3 т. К., 1990.
60. Козак С. Українська змова і месіанізм: Кирило-Мефодіївське братство. – Івано-Франківськ, 2004.
61. Козак С. Український преромантизм (джерела, зумовлення, контексти, витоки). Варшава, 2003.
62. Козачок Я. Українська ідея: з вузької стежки на широку дорогу (Художня і науково-публіцистична творчість М.Костомарова): монографія. К., 2004.
63. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму (Проблема національного й інтернаціонального) К., 1983.
64. Комариця М. Фольклорний символ балади: міф і ритуал // Українське літературознавство. Вип. 59. Львів, 1994. С.116-124.
65. Кониський О.Я. Тарас Шевченко-Грушівський: Хроніка його життя. К., 1991.
66. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка. К., 1990.
67. Крохмальний Р. Поетика трансферності у візіях Миколи Костомарова // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2007. Вип.41. С.44-52.
68. Крохмальний Р. Поетичний код романтичного світогляду// Крохмальний Р. Метаморфоза і текст (семантична, структуротворча та світоглядна роль переміни художнього образу): Монографія. Львів, 2005.
69. Лепкий Б. Про життя і твори Тараса Шевченка. К., 1994.
70. Листи до Тараса Шевченка. К., 1993.
71. Лімборський І. Європейське та українське Просвітництво – незавершений проект? Реінтерпретація канону і спроба компаративного аналізу літературних парадигм: монографія. Черкаси, 2006.
72. Лімборський І. Оссіанізм в українській літературі // Всесвіт. 1999. № 5 – 6. С.141 –146.
73. Лімборський І. Сентименталізм в українській літературі. К., 1996.

74. Літературознавчий словник-довідник. К., 2006.
75. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. К., 1992.
76. Маланюк Є. Ранній Шевченко // Маланюк Є. Книга спостережень. К., 1995.
77. Мейзерська Т. Проблеми індивідуальної міфології: Міфотворчість Шевченка. Одеса, 1997.
78. Микитенко Ю. Антична спадщина і становлення нової української літератури. К., 1991.
79. Мовчанюк В. Медитативна лірика Т.Шевченка. К., 1993.
80. Мороз З. Від шкільної драми до комедії: дослідження. П'єси. К., 2004.
81. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. К., 1981.
82. Нахлік Є. Доля – Los – Судьба: Шевченко і польські та російські романтики. Львів, 2003.
83. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель: у 2 т. К., 2007.
Т.1: Життя П.Куліша. 461 с.
Т.2: Світогляд і творчість П.Куліша. 462 с.
84. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського. Львів, 1994.
85. Нахлік Є. Українська романтична проза 20 – 60-х років XIX ст. К., 1988.
86. Неборак В.В. Перечитана “Енеїда”: Спроба сенсового прочитання “Енеїди” Івана Котляревського на тлі зіставлення її з “Енеїдою” Вергілія. – Львів, 2001.
87. Ненадкевич Є. Творчість Т.Г.Шевченка після заслання (1857-1858). К., 1956.
88. Нудьга Г. Українська балада (З історії та теорії жанру). К., 1979.
89. Одарченко П. Тарас Шевченко і українська література. К., 1994.
90. Охріменко О. Українська романтична балада (20-60-ті рр. XIX ст.) // Радянське літературознавство. 1986. № 5.
91. Пахаренко В. Начерк Шевченкової етики. Черкаси, 2007.
92. Пахаренко В. Незбагнений апостол. Світобачення Шевченка. Черкаси, 1999.
93. Пахаренко В. Українська поетика. Черкаси, 2009.
94. Попович М. Історія української культури. К., 2001.
95. Працьовитий В. Українська історична драматургія: навчальний посібник. Львів, 2009.

96. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ століть: зб. статей / За ред. М.Яценка. К., 1986.
97. Романтизм: між Україною та Польщею. К., 2003.
98. „Руська трійця” в історії суспільно-політичного руху й культури України. К., 1987.
99. Сверстюк Є. Шевченко і час. К., 1996.
100. Смілянська В. „Святим огненним словом...”. Тарас Шевченко: Поетика. К., 1990.
101. Смілянська В., Чамата Н. Структура і смисл: спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка. К., 2000.
102. Теми і мотиви поезії Тараса Шевченка / Ю.Барабаш, О.Боронь, І.Дзюба та ін. К., 2008.
103. Ткаченко О. Українська класична елегія: монографія. Суми, 2004. [Електронний ресурс] Режим доступу: <ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/tka4enko.pdf>
104. Ткачук М. Естетична концепція людини в „Енеїді” Івана Котляревського. К., 1995.
105. Трофименко В. Творчість Г.Ф.Квітки-Основ'яненка і західноєвропейська просвітительська естетика. Суми, 2000.
106. Українська драматургія першої половини ХІХ століття: Маловідомі п'єси / Вступ. стаття, підготовка текстів та прим. В.Шубравського. К., 1959.
107. Українські альманахи і збірники ХІХ – початку ХХ ст. К., 1967.
108. Федченко П. Літературна критика на Україні першої половини ХІХ ст. К., 1982.
109. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород, 2009.
110. Филипович П. Шевченкознавчі студії. Черкаси, 2001.
111. Франко І. Деяко про „Марусю” Л.Боровиковського та її основу // Франко І. Збір. творів: у 50 т. К., 1982. Т. 37.
112. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. З останніх десятиліть ХІХ віку. Дрогобич, 2008.
113. Франко І. Поезії Віктора Забіли // Франко І. Збір. творів: у 50 т. К., 1982. Т. 37.
114. Франко І. Темне царство // Франко І. Збір. творів: у 50 т. К., 1980. Т. 26.
115. Франко І. Шевченкова „Марія” // Франко І. Збір. творів: у 50 т. К., 1981. Т.30.
116. Харківська школа романтиків: у 3 т. Харків, 1930.
117. Хропко П. Біля джерел української реалістичної поезії (10 – 40-ві роки ХІХ ст.). К., 1972.

118. Хропко П. Становлення нової української літератури. К., 1988.
119. Хропко П. Українська драматургія першої половини ХІХ ст. К., 1972.
120. Чамата Н. Ритміка Т. Г. Шевченка. К., 1974.
121. Чижевський Д. Історія української літератури. К., 1994.
122. Шерех Ю. Інший романтик, інший романтизм // Шерех Ю. Третя сторожа: Література. Мистецтво. Ідеології. К., 1993.
123. Шубравський В. Драматургія Шевченка. К., 1961.
124. Ятищук О. Григорій Квітка-Основ'яненко в духовній історії України. Тернопіль, 2003.
125. Яценко М. Питання реалізму і позитивний герой в українській літературно-естетичній думці першої половини ХІХ ст. К., 1979.
126. Яценко М. Романтизм як художній напрям в українській літературі // Українська мова і література в школі. 1989. № 2.
127. Яценко М. Українська романтична поезія 20 – 60-х років ХІХ ст. // Українські поети-романтики. Поетичні твори. К., 1987.

Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua (інформаційний портал Національної бібліотеки ім.В.Вернадського)
2. <http://izbornyk.org.ua>
3. www.litakcent.com.ua
4. <http://chtyvo.org.ua/>

